

MARCOS TÏ RÁ

João Batista tÏ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ SÏ Jesus Cristo kâme sér tónh ke vë, Topë kósin ti. ² VãsÏ Jesus tóg rán kÏ nÏ, João ke gé, Jesus jo tÏnh ke ti. Topë vÏ tó tÏ tÏ Isaías vÏ Jesus rán ja nÏ, kÏ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jënênh mÏ, ti tÏ vënh kar kân jé, ã tÏg ken jo,” he ja nÏ. “Ag jyvën jé tóg ke mÏ, kÏ tóg ãpÏy prun ri ke nÏ, ãmÏn kurynh ri ke. ³ Ëmã tÏg ja tá tóg jënh ke mÏ, ga kórég tá. Tá tóg ag mÏ kâmén ke mÏ. “Ëg Senhor kâtÏg ke jo vënh jãnhkrigkrig nÏ,” he tóg mÏ. “ËpÏy kurég ãjag tóg tÏ, ãmÏn kurynh ãjag tóg tÏ, ãjag chefe jun ken kÏ. KÏ tag ri ke han nÏ, ãjag jÏkre pãno togvãnh kÏ, ãg Senhor kâtÏg ken jo,” he tóg, ã jo tÏnh ke ti,” he ja tóg nÏ, Isaías ti, João to.

⁴ KÏ João tóg jë mÏ, ãmã tÏg ja ki, ag kygpég tÏ ti. Ag jyvën tóg jëgtÏ, kÏ tóg: “ã kÏpe jé sóg ke mÏ, ã tÏ ã jÏkre kórég tovãnh kÏ, Topë tÏ ã tÏ ti vÏ mranh tÏ ã mÏ vënh pãte fón jé,” he tóg mÏ sir, vënh kar mÏ.

⁵ KÏ ag tóg ti to kãmÏ kân mÏ sir, ga tÏ Judéia tá, cidade tÏ Jerusalém tá ke gé. KÏ tóg ag kygpég mÏ sir, goj tÏ Jordão ki, ag tÏ: “Topë vÏ mranh sóg nÏgtÏ, tag han kÏ,” hen kÏ. ⁶ Jó João kur tóg cavalo pãnÏ sór kyki tÏ há nÏ. Nén ù fár tÏ tóg vësógfÏn ja han tÏ gé. Ópã hã ko ti tÏ, mÏg mré, João ti. ⁷ KÏ tóg Jesus kâmén kÏ (tóg) ag mÏ: “ù tóg inh nón kâtÏ mÏ, ha mÏ,” he mÏ. “Inh kãfór ti nÏ. SÏ tÏ ti camrada nÏnh ke vë vë, sÏ ti pën né kunÏnh ke vë vë, ti pën to ró ti, hã ra sóg tÏ ti krëm ke pë jë. ⁸ Goj hã tÏ sóg

ãjag kygpenh ke mũ. Ủ tỹ inh nón kãtĩg ke ên tóg sir Topê kuprĩg tỹ ãjag jagrê han ke mũ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vễ,” he tóg, João ti, vễnh kar mỹ.

João tỹ Jesus kype

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kỹ kejẽn Jesus tóg João tá jun mũ gé. Cidade tỹ Nazaré tá tóg kãtĩ mũ, ga tỹ Galiléia tá. Tá jun kỹ João tóg ti kypég mũ sir, goj tỹ Jordão ki. ¹⁰ Ti tỹ goj kãtã kãkutê kỹ kanhkã vỹ nor mũ sir vễsỹmér. Hã ra Jesus tóg vég jê nĩ. Kỹ tóg Topê kuprĩg vég mũ. Sórãg ri ke ti nĩ, ti kãtére ti. Kãtére kỹ tóg Jesus kri nĩ nĩ sir. ¹¹ Kỹ tóg kanhkã tá vễnh vĩ mễg mũ gé sir, kỹ tóg: “tỹ ã inh kósin pir jê, tỹ ã inh fe pẽ jęgtĩ,” he mũ, vễnh vĩ tỹ mẽ há ên ki.

Satanás tỹ Jesus krĩn kónãn sór

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kỹ vễsỹmér Topê kuprĩg tóg Jesus krĩn mũ, ti tỹ êmã tũg ja ra tĩg jé. ¹³ Kurã tỹ 40 (ke) tũg tóg mũ, êmã tũg ja ki, Jesus ti. Tá nĩn kỹ Satanás tóg ti tỹ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra tóg ke tũ nĩ. Nẽn kãmĩ bicho ag vỹ tá mũgtĩ gé, êmã tũg ja ki. Hã ra Topê tỹ jẽnẽ jafã ag tóg ti ki rĩr mũ sir, tá.

Jesus tỹ Galiléia ra vỹn ke

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejẽn ag tóg João ség mũ. Ag tỹ ti se kar kỹ Jesus tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ. Tá tóg ag mỹ Topê tỹ tỹ ęg pã'i nĩnh ke kãmén mũ, vễnh kãme sér ên ti. ¹⁵ Kỹ tóg: “Topê vỹ tỹ pã'i nĩ,” he mũ. “Pétêm ti huri, ti kurã ti, ęg tỹ ti tỹ tỹ ęg pã'i nĩ ên ve jé. Kỹ ãjag jykre kórég tovãnh nĩ. Ti vĩ kri fimnĩ, ãjag tỹ ti tỹ tỹ ęg pã'i nĩ ên ve jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

¹⁶ Kejēn Jesus tóg nig fyr tỹ Galilėia he mũ ěn jagma tĩ mũ. Ā tỹ ti fyr mĩ tĩ ra tóg Simão Pedro vėg mũ, ti jāvvy tỹ André ke gé. Kur tỹ pirā kugmĩ jafā tỹ ag tóg goj kāki fón mũ, rede tỹ, pirā kugmĩ jė. Ag rānhrāj hā vė.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ag ve kỹ ag mỹ: “inh mrė kāmũmnĩ,” he mũ. “Pirā kugmĩ há ājag nỹtĩ,” he tóg. “Ājag kanhrān jė sóg ke mũ, ājag tỹ ěprā ke ag tỹ inh ki ge han jė,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ¹⁸ Vėsỹmėr ag tóg ti mrė mũ mũ, ājag rede tovānh kỹ, Pedro ti, André ti ke gé.

¹⁹ Kỹ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra ag tóg ũn rėgre ũ ag vėg mũ gé. Ũ vỹ tỹ Tiago nĩ, kỹ ũ vỹ tỹ João nĩ, ti jāvvy. Zebedeu krė ag vė. Canoa kāki ag nỹtĩ, pirā kugmĩ jafā ki han kỹ. ²⁰ Ag ve kỹ tóg vėsỹmėr ag jė prėr mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg ājag panh ré kỹ mũ mũ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vỹ ag panh mrė canoa kāki nỹtĩ nĩ. Ag ré kỹ ag Jesus mrė mũ mũ sir, Tiago ti, João ti ke gé.

*Jesus tỹ vėnh jagrė kórėg kutēm
(Lc 4.31-37)*

²¹ Kỹ ag tóg cidade tỹ Cafarnaum ki ge mũ sir. Vėnhkán ke kurā ki tóg vėsỹmėr Judeu ag vėnh kanhrān jafā kāra rā mũ, ag kanhrān jė, Jesus ti. ²² Ti tỹ ag kanhrān kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Vėnh kar vĩ káfór ti nĩ. Topė vĩ to professor ag vĩ káfór ti nĩ gé. Hā kỹ tóg ki hā tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ²³ Hā ra ũ tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vėnh kanhrān jafā tá. Jagrė kórėg ti nĩ. ²⁴ Ā tỹ Jesus ve kỹ tóg prėr mũ. “Ā tỹ ěg tỹ hė ri ke nė, Nazarė tá Jesus?” he tóg. “Ā mỹ ěg kókėn sór tũ'? Ā ki kanhró sóg nĩ. Tỹ ā tóg ā

pir mǝ Topǝ mré ke nǝ, ti tũ pǝ vỹ tỹ ã nǝ,” he tóg, ãn jagrǝ kórég ti.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ti mǝ vỹ tar han mũ, kỹ tóg: “vỹ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

²⁶ Kỹ ti jagrǝ kórég ãn tóg ti ter tĩ han mũ sir, prǝr tóg mũ sir. Kỹ tóg ti tovãnh mũ. ²⁷ Kỹ tóg vǝnh kar mǝ e tĩ mǝr sir. Jagnǝ mǝ ag tóg: “ne nǝ vé?” he mũ. “Vǝnh vỹ tãg mǝ vó?” he ag tóg mũ. “Vǝnh jagrǝ kórég ag mǝ tóg vỹ tĩ, kỹ ag tóg ki ke tĩ, ti kamǝg kỹ. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Kỹ ti vǝme tóg vǝnh kar kri rũm mũ, Galiléia tá ke kar kri.

Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Kar tóg Judeu ag vǝnh kanhrãn jafã ki kutǝ mũ, Jesus ti, kỹ tóg Simão Pedro ãn ra rã mũ sir. André mré ti ãn vǝ. Tiago vỹ João mré ra rã mũ gé. ³⁰ Hã ra Pedro prũ fi mǝnh fi vỹ kaga nỹ nǝ, rỹg nỹ fi nǝ. Kỹ ag tóg Jesus mǝ fi tó mũ. ³¹ Kỹ tóg fi venh tĩ mũ. Fi nĩgé kãgmĩ kỹ tóg fi nĩm mũ. Kỹ fi rỹg ãn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

Jesus tỹ ãn kagyga ag tỹ há' he
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Kurã ãn kã kuty tá ag tóg ãn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ãn jagrǝ kórég ag mré hã. ³³ Cidade ãn ki ke kar ag vỹ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ. ³⁴ Kỹ Jesus tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vǝnh jagrǝ kórég pan kãn tóg mũ gé. Kỹ ag tóg ti tó sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩ kỹ. Hã ra tóg ag mǝ: “vỹ tũg nǝ,” he mũ.

Jesus tỹ ã jóg mré vỹ
(Lc 4.42-44)

³⁵ Tỹ vaj kỹ tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ãmã tũ ra tĩ mũ sir, Topẽ mré vỹ jé. ³⁶ Kỹ Simão tóg ti kanẽg tĩ mũ, ti jãvãnh kỹ. Ti mré ke ag mré tóg tĩ mũ. ³⁷ Kỹ ag ti vég mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vẽnh kar vỹ ã kanẽgnẽg mũ, ã jãvãnhvãnh kỹ,” he mũ. ³⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, cidade ù ra,” he mũ, “sỹ ag mỹ Topẽ vỹ tó jé gé. Hã jé sóg kãtĩg,” he tóg mũ ag mỹ, Jesus ti.

³⁹ Kỹ tóg ga tỹ Galiléia kar mũ tĩ mũ. Vẽnh kanhrãn jafã krẽm tóg ag mỹ Topẽ vỹ tó mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan tóg mũ gé sir.

Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Kỹ kejẽn ùn kaga kren vãnh vỹ ti to kãtĩ mũ, vẽnh kaga tỹ lepra he mũ ãn han mũ ãn. Kỹ tóg ti krẽm grĩnh ke mũ, ti mỹ nẽn ù to vỹ jé. Kỹ tóg: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he mũ. “Ã hã tóg isỹ há' henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ. ⁴¹ Kỹ tóg Jesus mỹ jagtar tĩ. Kỹ tóg ã nĩgé tỹ ti mẽg kỹ ti mỹ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ.

⁴² Kỹ tóg ti kaga kren vãnh ãn kren han mũ sir vēsỹmér. Kỹ tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti. ⁴³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ vỹ tar han mũ, ti tĩg jé. ⁴⁴ Kỹ tóg ti mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ’,” he mũ. “Ha tĩg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómni, kỹ Topẽ mỹ nĩm nĩ, Moisés tỹ vãsỹ ãg mỹ nẽn tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tugrĩn vẽnh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁴⁵ Hã ra tóg vënh kar mÿ tó mũ sir. Kÿ vëme ên vÿ vënh kar kri rÿm mũ. Hã kÿ Jesus tóg êmã ù ki rã tũ nÿgtĩ, vënh ven jé. Êmã tũ mĩ tóg tÿgtĩ, hã ra ag tóg êmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

2

*Jesus tÿ ùn grÿngrÿn kÿ nÿ tÿ há' he
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Kãnhmar Jesus tóg kejën cidade tÿ Cafarnaum tá jun mãn, kÿ ag tóg mÿg mũ sir, ti tÿ tá nÿn ki, ti tÿ hẽ tá nĩ ên tá. ² Kÿ ùn e ag vÿ ti to vënh mãn, kÿ tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Kÿ Jesus tóg ag mÿ Topẽ vĩ tó jẽ nĩ. ³ Hã ra ù ag tóg tá junjun mũ gé sir, ùn grÿngrÿn kÿ nÿ vyn kÿ, ù tÿ 4 (ke) ag vë. ⁴ Hã ra ag tóg ti pétêm tũ nĩ sir, ti tÿ ag jy fór tÿn kÿ. Kÿ ag tóg ãn kunÿg mũ, ti kri. Nor ên ki ag tóg ùn grÿngrÿn kÿ nÿ ên ti térem mũ, kur kãkã nÿ ti. ⁵ Kÿ Jesus tóg ag jykre vég mũ sir, ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ ti. Kÿ tóg ùn grÿngrÿn kÿ nÿ ên mÿ: “inh kósin,” he mũ. “Ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja tÿ tũ' he vë ha,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

⁶ Hã ra Topẽ vĩ to professor ù ag vÿ tá nÿtĩ gé. Ti vĩ to ag tóg jykrén mũ sir. ⁷ “Ne nẽ hÿn', ti tÿ tó tag ti?” he ag tóg mũ, komër hã. “Topẽ to vĩ kónãn vë,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kÿ êg tÿ Topẽ vĩ mranh ên tÿ tũ' he há nÿnh mũ. Ti hÿn vësÿ Topẽ han mũ,” he ag tóg mũ, ti to jykrén kÿ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã fe tÿ, ag jykrén ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne to jykrén kónãn nẽ?” he mũ. ⁹ “Ne nÿ ãjag mÿ vënhmÿ nÿ?” he tóg. “Ûn grÿngrÿn kÿ nÿ tag mÿ sóg: ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tũ' he vë ha, hé,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vënhmÿ?” he tóg. “Sÿ ti mÿ: nĩ ra, ã kur gé(g) tÿg,

henh ke nê ha,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vênhmÿ ke gé?” he tóg. ¹⁰ “Hã ra isÿ ãjag mÿ inh jykre ven sór vê ha. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krÿg ke mÿ, Topê vĩ mranh tÿ vênh pãte fón ke tá. Sÿ tá krÿg mÿ ven jé sóg ke mÿ, ãjag mÿ,” he tóg. Hã kÿ tóg ãn grĩngrĩn kÿ nÿ ên mÿ: ¹¹ “nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg,” he mÿ, Jesus ti.

¹² Kÿ tóg jêgnê mÿ sir, ã kur gég tóg mÿ sir vãhã, kÿ tóg ag rĩnve tĩ mÿ sir, ãn grĩngrĩn kÿ nÿ ja ên ti.

Vênh kar mÿ tóg e tĩ, kÿ ag tóg Topê to: “êg jykre kãfór ti nĩ,” he mÿ. “Ge ve ja tũ êg nÿtĩ,” he ag tóg mÿ sir.

Jesus tÿ Levi jé prêr
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kÿ Jesus tóg tĩg mãn mÿ, goj nig tÿ Galiléia ra. Kÿ vênh kar ag tóg ti pénĩn vênh mãn mãn mÿ sir. Kÿ tóg ag kanhrãn mÿ gé. ¹⁴ ã tĩg mãn kÿ tóg Levi vég mÿ, Alfeu kósin. Governo mÿ imposto kaja mãg ti tĩ, hã ra tóg ã rãnrãj han nĩ nĩ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mré kãtĩg,” he mÿ. Kÿ tóg jêgnê kÿ ti mré tĩ mÿ sir.

¹⁵ Kÿ tóg kejên ti ãn krêm jêg mÿ, Jesus ti, Levi ãn krêm. Hã ra ti mré ag e nÿtĩ, governo mÿ jãnkamy mãg tĩ ag, Topê vĩ mranh tĩ ag ke gé. Jesus mré ag nĩgnĩg kÿ nÿtĩ, ti mré mÿ tĩ ag mré ke gé. E tãvĩ ag nÿtĩ, ti nón mÿ ag.

¹⁶ Hã ra Topê vĩ to professor ã ag vÿ tÿ Fariseu nÿtĩ gé. Jesus vég ag tóg mÿ, ti tÿ Topê vĩ mranh tĩ ag mré jên kÿ. Kÿ ag tóg Jesus mré mÿ tĩ ag mÿ vĩ mÿ. “Ti hã ne tóg ag mré jêg mÿ!” he ag tóg. “Governo mÿ jãnkamy mãg tĩ ag mré tóg jêg mÿ!”

he ag tóg, “Topě vī mranh tī ag mré ke gé’,” he ag tóg.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg mēg mū, ag vême ên ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ũn kagyga tū ag vÿ médico venh mū tū nĩgtĩ’,” he mū. “Hã ra ũn kagyga ag hã vÿ ti venh mū tī,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh pi(jé) ũ tÿ vēnh jykre kuryj han mū ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Ũ tÿ Topě vī mranh ja nĩ ên ag hã mÿ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mÿ vēnh ven,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

Vãkre

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Hã ra João mré mū tī ag tóg kejēn vãkrég mū, jēg tū ag nĩ, ag tÿ Topě mÿ há nÿtĩ jé. Kÿ Fariseu ag vãkrég mū gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “João mré mū tī ag vÿ tóg vãkrég mū, Fariseu mré mū tī ag ke gé,” he mū. “Jo ã mré mū tī ag ne tóg vãkrég tū nĩ’. Vãkre kurã vē mÿr,” he ag tóg ti mÿ, tá nÿtĩ ũ ag.

¹⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ comparação han mū. “Vēnh kyprũg to kãmũ ên ag pi(jé) vãkrég tĩ’,” he tóg. “Festa vē mÿr, vēnh prũgprũg ti, kÿ ti mré ke ag tóg ũn prũg mū ên venh kãmũ tĩ,” he tóg. “Ge ti nĩ, inh mré mū ag mÿ. Isÿ ag mré nĩn kÿ tóg ver ag mÿ sér tĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. ²⁰ “Vãhã tóg jun mū, inh kurã ti, kÿ ag tóg inh pére mũnh mū, ên kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mū, kurã ên kã, inh mré mū tī ag,” he tóg.

²¹ “Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tū tÿ kur si jar ki hyn han tī ja nÿtĩgtĩ’. Ũn kygnej tū tÿ ki hyn han mū ra tóg jaran kenh mū. Kÿ kur si jar ên tóg mág mū. Ũn kygnej hã tÿ fag tóg ki han han tī, kÿ tóg

jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vễ, hã ra tóg kur kygnej tũ ri ke nĩ.

²² Kỹ tóg ag mỹ: “Kỹ vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ëg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fár si tỹ sacco ki kujẽg tĩ mỹr’,” he tóg. “Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kugnãj kỹ jar mũ, kógnãj kỹ. Kỹ vinho tóg tũ’ he mũ, sacco ti ke gé mỹr. Vinho kajã tỹ ti fár tãg tỹ ki kujẽn ke vễ mỹr,” he tóg. Jesus tỹ ã jykre tãg tón hã vễ.

*Vẽnhkán ke kurã
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

²³ Kejẽn Jesus tóg ẽpỹ mũ tĩ mũ, trigo kré mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vẽnhkán ke kurã vễ. Ag mũ kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ trigo mugmó tỹ kam ke mũ, ko jé. ²⁴ Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag tỹ nẽn han ke tũ han nẽ, vễnhkán ke kurã ki?” he ag tóg mũ. “Vẽnh rãnrãj vễ mỹr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nẽn han mũ to jykren nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ã tỹ nẽn han ke tũ han gé, ã mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topẽ pi(jé) ti to jũ mũ’, tag han tugrĩn, ha mẽ. ²⁶ Topẽ jo ãn kãra tóg rã, Davi ti, Abiatar tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i nĩn kỹ. Tá tóg Topẽ jamĩ ẽn kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vễ vễ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag mỹ tóg vễnh ken gé, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. “Rán kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ vỹ ẽg mỹ vễnhkán ke kurã nĩm, ẽg tỹ ki vễnhkán jé,” he mũ. “Hã ra tóg tỹ kurã kórég han tũ nĩ, vễnhkán ke kurã tỹ,” he tóg. ²⁸ “Hã kỹ sóg tỹ vễnhkán ke kurã to pã’i nĩ gé. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

3

*Jesus tỹ ùn nĩgé tóg tỹ há' he
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)*

¹ Kejẽn Jesus tóg vẽnħ kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Tá ù tóg jẽ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. ² Kỹ ag tóg ti tugnyĩm mũ sir, “kema ěg tỹ ti tỹ vẽnħkãn ke kurã kã ti tỹ há' he ve jé,” he ag tóg mũ sir. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ ti tó sór mũ, ti tỹ vẽnħkãn ke kurã to Topẽ vĩ mranh kỹ. ³ Hã ra Jesus tóg ùn nĩgé kórég ěn mỹ: “kunĩg,” he mũ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “vẽnħkãn ke kurã ki ěg hỹn ne han mũ?” he mũ, “ěg tỹ Topẽ vĩ ki króm jé,” he tóg. “Ěg mỹ hỹn nén ù há han mũ?” he tóg. “Ěg tỹ ù tũ kókén kỹn mỹ kórég tũ nĩnh mũ?” he tóg ag mỹ. “Ěg mỹ ù kren han mũ hỹn?” he tóg. “Ěg tỹ ù tén kỹn mỹ há nĩnh mũ hỹn?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ katy tĩ sir.

⁵ Kỹ tóg ag ki ěvãnh kỹ jũ mũ sir, fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nỹtĩn kỹ. “Ă nĩgé tỹ krỹg' hé,” he tóg ti mỹ, ùn nĩgé tóg ěn mỹ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir, há' he tóg mũ sir, vãhã, ùn nĩgé tóg ja ěn ti.

⁶ Kỹ vãhã Fariseu ag mũ mũ sir, jagnẽ mré ti to jykrén jé, pã'i mág tỹ Herodes mré ke ag mré ke gé. “Ěg hỹn hẽ ri ken kỹ ti tũg mũ?” he ag tóg mũ, Jesus ti to.

Jesus tỹ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vẽnħ e tũg ja ra. Hã ra vẽnħ e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tỹ Galiléia tá ag tóg kãmũ mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé, ⁸ cidade tỹ Jerusalém tá, ga tỹ Iduméia tá, goj tỹ Jordão mã tá, cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sídòm tá ke gé. E tãvĩ ag nỹtĩ, e pẽ.

Ti tỹ nén hyn han kar mẽ kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ. ⁹ Kỹ Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti mỹ canoa jãján jé. Ti kutãn ag tóg, vènh kar ên ti, hã kỹ tóg canoa to vĩ mũ. ¹⁰ Ủ tỹ hên ri ke tỹ há! he ja tóg nĩ, ãn kagyga ag tỹ, fag tỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ag tỹ ti mẽ sór vê, ãjag nĩgé tỹ. ¹¹ Kỹ ãn jagrê kórég ag vĩ tá nỹtĩ gé. Ag tỹ Jesus ve kỹ ag tóg prẽnprêr mũ sir. “!..Tỹ ã Topê kósin ne..!” he ag tóg mũ, prẽnprêr kỹ. ¹² Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. “Ker inh kãmén hẽ,” he tóg tĩ, ag mỹ.

*Jesus tỹ ã tỹ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Kejên tóg pãnónh ra tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ag jé prêr mũ, ag kuprêg kỹ. Kỹ ag tóg ti to mũ mũ. ¹⁴ Kỹ tóg ã tỹ 12 (ke) ag vin mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jêgnê jé ke gé, “Topê vĩ tó jé,” he tóg. ¹⁵ Ag mỹ tóg vènh jykre nĩm mũ, ag tỹ vènh jagrê kórég pan jé. ¹⁶ Ủ tỹ 12 (ke) ag hã vê, ha mẽ: Simão, Jesus tỹ ti jyy ã hã vĩ: Pedro, he mũ, ¹⁷ Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krê tag ag. Jesus tỹ ag jiji ã hã vĩ: Boanerges, he mũ, ãg vĩ ki ke hã vĩ: ta tỹ tỹrỹrỹ he ri ke ag, he mũ, ¹⁸ André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ã to: Zelote, he mũ tag ti, ¹⁹ Judas Iscariotes ke gé, ã tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke ti.

*Topê vĩ to professor ag tỹ Jesus to vĩ kónãn
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Kỹ Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mũ. Kỹ vènh kar tóg sir tá vènh mãn mũ, kỹ tóg ag jên ke mũ ra vènhmỹ tĩ, Jesus mré mũ ag. ²¹ Kỹ Jesus kanhkã fag

vỹ ti vễme mẽ kỹ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vễnhmỹ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg, hã kỹ fag tóg ti kãgmĩ sór mũ. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kỹ Topẽ vĩ to professor ag tóg tá junjun mũ gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jêg, ti ve jé. Kỹ ag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti hỹn nĩ,” he mũ. “Hã kỹ tóg vễnh jagrẽ kórég ag pã'i ên jykre han mũ, vễnh jagrẽ kórég ag pan jé,” he ag tóg. “Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég jykre tỹ,” he ag tóg, Jesus to, Topẽ vĩ to professor ag.

²³ Kỹ Jesus tóg ag jé prêr kỹ ag mỹ comparação han mũ, kỹ tóg: “Satanás vỹ vễnh jagrẽ kórég pan tũ nĩgtĩ mỹr,” he mũ, Jesus ti. ²⁴ “Pã'i pir krêm ke ag tỹ jagnẽ kato tễgtên kỹ ag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ,” he tóg. ²⁵ “Ỉn pir kã ki ke ên fag tỹ jagnẽ kato tễ kỹ fag tóg jagnẽ kãgtén kãn ke mũ gé,” he tóg. ²⁶ “Satanás krêm ke ag tỹ jagnẽ kato tễ kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti,” he tóg. ²⁷ “Êg tỹ ử tỹ nén ử mãn sór kỹ, ti ỉn tá, kỹ êg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ả tũ ki rĩr ke mũ, kỹ êg tóg ti tũ mãn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. Êg tỹ ti se kar kỹ êg tóg ti tũ mãng mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir, ag jagrẽ kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg. “Topẽ vỹ ãjag mỹ vễnh pãte fón kãn mũ, ãjag tỹ ti vĩ mranh kar ên tỹ, ãjag tỹ ti kato vĩ kónãn mré hã,” he tóg. ²⁹ “Jãvo ãjag tỹ Topẽ kuprĩg kato vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vễnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha, Topẽ ti,” he tóg.

“Ājag tỹ Topě vĩ mranh ên vỹ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰ Ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti, ag tỹ ti to: “jagrẽ kórég ti hỹn nĩ,” hen kỹ.

Jesus mré ke pẽ fag

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kỹ ti mỹnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re kã fi jẽ ag mré, kỹ ag tóg ù jẽnẽg mũ, ti jé prěr jé. ³² Jesus pẽnĩn vẽn e vỹ tóg nỹtĩ, nĩgnĩg kỹ, kỹ ag tóg: “ha mẽ, ã mỹnh fi vỹ re kã jẽ, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tỹ ã mré vēmén sór vẽ. Ā jé prěr fag tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ.

³³ Hã ra Jesus tóg: “inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré'?” he mũ. “Inh mỹnh fi vẽ vẽ, inh jãvy ag vẽ vẽ, hã ra ag tóg tỹ inh mré ke pẽ tũ nỹtĩ,” he tóg. ³⁴ Kỹ tóg ùn nĩgnĩg kỹ nỹtĩ ag ki êvãnh kỹ tóg: “inh mỹnh fi hã vẽ, inh jãvy ag hã vẽ gé,” he mũ.

³⁵ “Ū tỹ Topě vĩ han mũ ên ag vỹ tỹ inh jãvy nỹtĩ, inh ve fag ke gé, inh mỹnh ke gé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

4

Nén fy to comparação

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejẽn Jesus tóg goj nig tỹ Galiléia fyr tá ag kanhrãn mãn mũ. Hã ra vẽn e vỹ ti pẽnĩn nỹtĩ, vẽn e tăvĩ, hã kỹ tóg canoa kãra rã mũ, goj kãki, kỹ tóg canoa kãkã nĩ mũ, hã ra ag kar vỹ tar tá vẽn mãn kỹ nỹtĩ, nig fyr tá. ² Ag mỹ tóg vẽn vĩ e tó mũ, comparación han kỹ. ³ Kỹ tóg kejẽn ag mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Ū tóg nén ù fy krigkrig tĩ mũ,” he tóg. ⁴ “Ti tỹ krigkrig kỹ ti fy ù tóg êmĩn kri kutẽ mũ, êpry kri.

Kỹ sēsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki, kỹ tóg kãnhmar mur mũ vễ, ga sĩ ẽn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ẽg nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri rũm tóg mũ sir kỹ tóg kanẽ han tũ nĩ. ⁸ Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽn ha han tóg mũ gé, ù tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ kanẽ tỹ 100 (ke) han. ⁹ Û nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé," he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ nén fy to comparação kãmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)*

¹⁰ Ûn e ẽn ag mũn kar kỹ ti mré nỹtĩ ag tóg ti ki jẽmẽnĩh kãmũ mũ, nén fy kãmén ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: "ã tỹ ẽg mỹ ne tó nẽ?" he mũ.

¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag hã tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pa'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ẽn ki," he mũ. "Hã ra sóg ẽn ag mỹ comparación tãvĩ han mũ. ¹² Ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ, ón kỹ mễg mũ ag mỹ, kỹ ag tóg ãjag tỹ vэг mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ mễg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nỹtĩ, kỹ ag tóg Topẽ ki ge tũ nỹtĩ gé, kỹ Topẽ tóg ag mỹ vẽnĩh pãte fón ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti, ù ag to.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ'," he mũ, "sỹ ãjag mỹ nén fy kãmén kỹ," he tóg. "Kỹ ti mỹ ãjag tỹ ù to jykrén há nĩnh mũ', sỹ ãjag mỹ comparación ù han kỹ?" he tóg.

¹⁴ Kỹ tóg jamã hár(a) ag mỹ kãmén mũ. "Û tóg nén fy vãvãm tĩ, kỹ ti tỹ Topẽ vĩ tó vễ, hã vỹ: vãvãm, he mũ, nén fy ri ke vễ," he tóg. ¹⁵ "Ti fy ù vỹ ẽmĩn kri kutẽ mũ. Kỹ Topẽ vĩ mễg mũ ù ag vỹ ẽpy ri ke nỹtĩ,"

he tóg. “Ag tỹ Topě vř męg mũ ra tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, Satanás ti, Topě vř tỹ. Věšýmér tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, ag mỹ Topě vř tó tỹ. Kỹ ěmřn ri ke vē sir. ¹⁶ Hã ri ken hã vē gé, ti tỹ pãró kri vãvãm ěn ti. Ag tỹ Topě vř mẽ kỹ ag tóg vēšýmér: hej, he mũ sir. Ag mỹ tóg sér tĩ. ¹⁷ Hã ra ag tóg nén kré jãre tũ ri ke nỹtĩ, kỹ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topě mré. Nén ũ jagy kutě kỹ ag tóg sir Topě tovãnh mũ vēšýmér, ũ tỹ Topě tugřn ag kato tẽ kỹ. ¹⁸ Ti tỹ sónh kãki vãm ěn hã vē gé, hã vỹ tỹ Topě vř męg mũ ag nỹtĩ gé. ¹⁹ Hã ra ag tóg ãjag rãnrãj hã mĩ ěkrég mũ, ón kỹ rico nĩ sór jé. Nén ũ kar to ag én, hã kỹ Topě vř tóg ag mỹ katy' he mũ sir. Kỹ ag tóg kaně há han tũ nĩ. ²⁰ Hã ra ti tỹ ga há kri vãvãm mũ ěn vỹ tỹ Topě vř męg mũ ag nỹtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kaně há han ag tóg mũ, ũ tóg kaně tỹ 30 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 60 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 100 (ke) han mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jęngrě to comparação
(Lc 8.16-18)

²¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ěg pi(jé) néj gru ma kãmũ kỹ kěj krēm fęg tĩ', ěg pi(jé) cama krēm fęg tĩ',” he mũ. “Ti fęg jafã kri ěg tóg fęg tĩ. ²² Hã kỹ ěg tỹ nén vég tũ ěn vėnh ven kãn ke vē, hã jé tóg ver péju kỹ nĩ. ěg tỹ nén ki kagtĩg ěn vėnh ven kãn ke vē,” he tóg. ²³ “Ũn nĩgręg nỹtĩ tỹ tỹ jēmě jé,” he tóg.

²⁴ “Hã kỹ jēmě há han,” he tóg. “Ājag mré ke ag jykre tugnỹm ãjag tóg tĩ, kỹ ãjag tóg ag mỹ vř tar han tĩ. Kỹ Topě vỹ ãjag mỹ vř tar han ke mũ gé, ãjag tỹ ãjag mré ke ag jykre ri ke nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ãjag mỹ vř tar kãfór han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg. ²⁵ “Ũ tỹ nén ũ to jykrén há han kỹ tóg ũ to jykrén mãn', ũ to

jykrén mǎn', he mũ sir. Ũ tỹ nén ũ to jykrén há han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén to jykrén sĩ han mũ ra," he tóg, Jesus ti.

Nén kré to comparação

²⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ũ vỹ nén ũ fy vǎvǎm tĩg mũ, ẽpỹ ki,” he tóg. ²⁷ “Ũ tỹ vǎvǎm mũ vỹ nũr mũ sir, kutyg kỹ, tỹ vaj kỹ tóg rĩr mǎn mũ sir. Hã ra ti fy ẽn vỹ mur mũ, mog tóg mũ, jo ũ tỹ vǎvǎm mũ tóg ki kagtĩg nĩ. “Ti hẽ ri ken kỹ mur’?” he tóg. ²⁸ Jǎvo tóg vėsóg ki mog, kar tóg mó han, kỹ vǎhã ti kanẽ vẽ sir, ti mó kãki. ²⁹ Ti kanẽn kar kỹ tóg ag mỹ: “ha kre jafã va kãmũ jẽg,” he mũ sir. Kỹ ti krenh ke kurã vẽ sir. Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ri ken hã vẽ,” he tóg, Jesus ti, ǎ kãtĩg mǎn ke tón kỹ.

Ka tỹ mostarda fy to comparação

(Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Kỹ Jesus tóg: “inh hỹn tóg tag tónh mũ ha, sỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ kãmén jé,” he mũ. ³¹ “Ka tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ ti,” he tóg. “Ti krǎn ẽg tóg tĩ, ẽg japỹ ki. Kãsir ti nĩ, ti fy ti. Ũ fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nỹtĩ. ³² Ti krǎn kar kỹ tóg mog mũ, kỹ tóg ẽgóho kar kǎfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hã kỹ sēsĩ ag vỹ kãki krẽg tĩ, ti fẽnja ki,” he tóg, Jesus ti.

³³ Comparação tỹ hẽn ri ke hyn han tóg, ag mỹ Topẽ vĩ tón ki, ag tỹ to jykrén sór kỹ. ³⁴ “Tag vỹ ge nỹnh mũ,” he hã han tóg ag mỹ, Jesus ti. Ag mỹ tóg jamã hár(a) nén ũ tó tũ nĩ, ũn e ag mỹ. Hã ra tóg ǎ mré mũ tĩ ag mỹ kãmén há han mũ, ag pin kỹ.

Jesus tỹ kóho tỹ tũ' he

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hã tỹ kuty tá tóg ag mỹ: “mũ nỹ, goj nig kafã ù ra,” he mũ.

³⁶ Hã kỹ ag tóg vênh e ẽn ré kỹ mũ mũ sir, canoa kãmĩ, Jesus tỹ kākã nĩn kỹ. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ù kãmĩ. ³⁷ Hã ra kākã tar tãvĩ vỹ tóg vãhã krog he mũ, kóho ti. Kỹ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. ³⁸ Hã ra Jesus tóg nũr nỹ, fakrĩnh kỹ, canoa nér tá. Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ëg mỹ ẽg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mỹ ã mỹ tỹ nén ù tũ?” he ag tóg ti mỹ.

³⁹ Kỹ tóg rĩr mũ sir, kỹ tóg kóho mỹ vĩ tar han mũ, ti mỹ: “krỹg he ra,” hen kỹ. Kỹ kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ. ⁴⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé kanẽ jur nẽ?” he mũ. “Ãjag mỹ inh ki rã há han tũ?” he tóg ag mỹ. ⁴¹ Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ti jykre tóg ẽg mỹ e tĩ,” he mũ. “Kóho vỹ ti vĩ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

5

Jesus tỹ vênh jagrẽ kórég tỹ mil ag pan (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kỹ ag tóg goj nig kafã ù tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá. ² Jesus tỹ canoa ki vag ke mũ ra ù tóg ti kato tẽ mũ. Jagrẽ kórég ti nĩ. Vênh kej tá tóg kãkutẽ mũ. ³ Tá tóg ẽmã nĩ, vênh kej tá. Ag tỹ ti ség mũ ra tóg vênh mỹ nĩ, ferro mré hã. ⁴ Ti se tỹ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vẽ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé, ferro tỹ. Hã ra tóg ferro tỹ kam ke ja nĩgtĩ, ã pẽn se ja ti mrynhmranh kãn ja tóg nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrãn ke mũ ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩgtĩ. ⁵ Kuty ki kurã mré tóg prẽr tĩgtĩ, vênh kej ki. Pãró ẽn ki pó génh kỹ tóg vêsãnh tĩgtĩ. ⁶ Ti tỹ kuvar há tá Jesus ve kỹ

tóg ti to věnhvãg tĩ mũ, kũ tóg ti krēm grĩnh ke mũ. ⁷Jamã hár(a) tóg prēr mũ, kũ tóg: “!..ã isỹ hẽ ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ, “!..kynhmỹ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩn jé, kũ Topẽ vỹ inh vĩ mēg mo..!” he tóg. ⁸Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórég’,” he ja nĩ.

⁹Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã jyjy hẽ ri ke tĩ,” he mũ. Kũ tóg: “Mil,” he mũ. “E tãvĩ ěg nỹtĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰Kỹ tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, Jesus tỹ ěmã ěn ki ti kutēm tũ nĩ jé.

¹¹Hã ra ag mēg tỹ porco ag tóg jěg nỹtĩ, pãnónh ěn kri. ¹²Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: “ag mēg to ěg jěgně, ěg tỹ ag kãki ge jé,” he mũ.

¹³Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. Kũ Nén-Kórég ag tóg ěn ti tovãnh mũ sir, porco ag ki ge ag tóg mũ sir. Kũ ag tóg re mũ sir, porco ag. Rán ki ag tóg re mũ, kũ ag tóg nỹgnỹr kãn mũ sir, goj nig ki. Kãgter kãn ag tóg mũ. Porco tỹ mil régre ag vē, hỹn.

¹⁴Kỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg sir pétē mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, Nén-Kórég tỹ jagrě ja ěn ti. Kũ ag tóg Jesus to mũ kãn mũ sir, nén ěn ve jé.

¹⁵Jesus tá ag tóg junjun mũ sir, kũ ag tóg ũn jagrě kórég ja ěn vég mũ, kur tu kũ. Krĩ há' he tóg mũ, ũ tỹ mĩl tỹ jagrě kórég ja ěn ti. Kũ ag fe tóg jũrũn ke mũ. ¹⁶Kỹ ũ tỹ vég mũ ag tóg kãmén mũ sir ag mỹ ũn jagrě kórég ja ti, porco ag. ¹⁷Hã kũ ag tóg Jesus mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutē jé, ag rã hã nĩ tũ nĩ jé.

¹⁸Ti tỹ canoa kãki rã kũ ũn jagrě kórég ja tóg: “nhỹ ã mré tĩg mũ,” he mũ, Jesus mỹ. ¹⁹Hã ra tóg ti mỹ nenh. “Ha tĩg, ã ĩn ra, ã tỹ ã mré ke ag mré nĩ jé,” he tóg ti mỹ. “Ag mỹ kãmén nĩ, ěg jóg mág tỹ ã

tỹ há' he mũ ti, ti tỹ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg ti mỹ.
 20 Kỹ tóg tĩ mũ. Ĕmã tỹ 10 (ke) ki ga tá tóg kãmén mũ, Jesus tỹ ã tỹ há' he ti. Kỹ tóg ag kar mỹ e tĩ.

Jairo tỹ Jesus mỹ ã kósin fi to vĩ
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

21 Kỹ Jesus tóg kafã ra tĩg mãn mũ, canoa kãmĩ. Kỹ vãnh e tóg ti jo vãnh mãn mũ. Hã ra tóg goj nig fyr tá jẽ nĩ. 22 Kỹ ù tóg kãtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Jairo, he mũ. Judeu ag vãnh kanhrãn jafã to tóg tỹ pã'i nĩ. Ti tỹ Jesus ve kỹ tóg ti krêm mũg ke mũ. 23 Ti mỹ tóg: “inh kósin sĩ fi vỹ tũg sór mũ,” he mũ. “Kunĩg, ã tỹ ã nĩgé tỹ fi mẽ jé, fi tỹ há' he jé, fi kren jé,” he tóg. 24 Kỹ tóg ti mré tĩ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kỹ ti kutãn mũ.

Ûn tỹtá kaga fi
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

25 Jo ùn tỹtá ù fi tóg tá nĩgtĩ. Kyvénh krỹg tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. 26 Médico ag tỹ fi vēsyrénh mág han, to fi tóg ã tỹ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tũ nĩ, ke han han fi tóg. 27 Hã ra fi tóg Jesus kãme mẽ ja nĩgtĩ, kỹ fi tóg vãnh e kãmĩ tĩg kỹ ti nón ti kur mẽg mũ sir. 28 “Sỹ hẽn ri ke mũn ti kur mẽ kỹ inh hỹn han mũ,” he fi tóg.

29 Fi tỹ ti kur mẽ kỹ fi kyvénh tóg gym ke mũ sir vãhã, kỹ fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tỹ há' he ên ki. 30 Hã ra Jesus tóg ã fe tỹ ki kanhró nĩ, ã jykre kutẽ ên ki. Kỹ tóg vãnh e kãki vĩrĩn ke mũ sir. “Û nỹ inh kur mẽ?” he tóg.

31 Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãnh kar tỹ ã kutãn vỹ,” he mũ. “Jo ã tóg: ù nỹ inh kur mẽ? he mũ,” he ag tóg ti mỹ. 32 Kỹ tóg tãmĩ êvãnh mũ, ù tỹ ã

měg mũ fi ve jé. ³³ Hã ra ùn týtá fi tóg ki kanhró nĩ, fi han mũn ki. Kĩ fi tóg kaměg kũ, jũrũn ke kũ mũg ke mũ, ti krēm. Kĩ fi tóg ti mĩ kãmén kãn mũ sir.

³⁴ Hã ra tóg fi mĩ: “inh kósin,” he mũ. “Ã tỹ inh ki rã kũ ã tóg há' hé,” he tóg. “Ha tĩg, jatun mĩ, ã han vė ha,” he tóg, fi mĩ.

Jairo kósin fi rĩr mãn
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra ù ag tóg tá junjun mũ, pã'i tỹ Jairo ěn ãn tá. “Ã kósin fi vỹ hur ter,” he ag tóg. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he ag tóg. “Hã kũ ti mĩ: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ,” he ag tóg, Jairon mĩ.

³⁶ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, kũ tóg: “kaměg tũg nĩ, inh vĩ hã kri nĩmĩ,” he mũ, pã'i ěn mĩ. ³⁷ Kũ tóg ùn e ag tỹ ti ãn ra mũ kaměg. “Pedro vỹ tĩg mũ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jãvy tỹ João ke gé,” he tóg.

³⁸ Ag tỹ Jairo ãn tá junjun mũ ra Jesus tóg vėnh e vėg mũ sir, kygfỹ mũ fag, vėsỹrėnh jagy han mũ fag. ³⁹ Kũ tóg kã rã kũ fag mĩ: “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nẽ, ãjag tỹ ne jé vėsỹrėnh nẽ?” he mũ. “Ter tũ fi nĩ, nũr fi nỹ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag pan mũ sir, kũ tóg fi panh mré, fi mỹnh fi mré fi venh tĩ mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré. ⁴¹ Fi nĩgé kãgmĩ kũ tóg fi mĩ: “talitá cumi,” he mũ. Ęg vĩ ki ke vė, hã vỹ: nĩ ra, jỹ, he mũ.

⁴² Kũ vãhã gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kãnẽ tĩ fi nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kũ tóg ag mĩ e tãvĩ tĩ. ⁴³ Hã ra tóg ag mĩ vĩ tar han, ag tỹ ù mĩ tó tũg jé. “Ha fi

mỹ vễjẽn ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter kỡ nỡ ra fi rĩn mãn.

6

Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Kỡ Jesus tóg tá kãkutẽ kỡ ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ gé. ² Vẽnhkãn ke kurã ki tóg ag vễnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ kỡ tóg ag mỹ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrãn, vễnh jykre tag ti ki? Ủ nỡ hỹn ti kanhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Ễg tỹ nén han vãnh hyn han tóg tĩgtĩ,” he ag tóg. ³ “Ỉn han tĩ ẽn vễ mỡr,” he ag tóg. “Maria fi kósin vễ mỡr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, kỡ ti ve fag vỹ ẽg mré nỹtĩ gé mỡr. Ti tỹ ne jé tỹ ẽg kãfór nỡ sór nỡ?” he ag tóg. Kỡ tóg ag mỹ tỹ ủ nỡ.

⁴ Kỡ Jesus tóg ag mỹ: “ẽmã ủ tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mỡr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. ⁵ Kỡ Jesus tóg tá nén ủ han tũ nỡ sir. Ủn kaga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ã nĩgé tỹ ag mẽ kỡ. ⁶ Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mỹ e tĩ, ti jamãn ki. Kỡ tóg ẽmã kãsir mũ tũg kỡ ag kanhrãn tĩ nỡ sir.

Jesus tỹ ủ tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Kỡ Jesus tóg ủ tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ. Kỡ tóg ag mũn mũ, ủn rẻgre tĩn', ủn rẻgre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg vễnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vễnh jagrẽ kórẻg pan mũ jé. ⁸ Kỡ tóg ag mỹ: “ãjag mũn kỡ pão ma mũ tũg nỡ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg. ⁹ “Vãtó hã va mũmnĩ, kãtó ti, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he

tóg. ¹⁰ Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag tỹ ěmã ũ tá jun kỹ, ãjag tỹ ĩn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ěn tá krỹgkrỹg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ěmã ũ tá ke ag tóg kejẽn ãjag mỹ: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag pẽn hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kỹ,” he tóg, “ag tỹ ve kỹ to ki kanhró nỹtĩ jé, Topẽ tỹ ag mỹ: vó', he ti,” he tóg ag mỹ. “Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ěgno ki, isỹ vẽn kar jykre tugnỹm ke kurã ěn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹² Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ũ tỹ 12 (ke) ag. “Ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vẽn kar mỹ. ¹³ Vẽn jagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ũn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, kỹ ag tóg tỹ há' he kãn mũ sir.

João Batista ter

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Kỹ pã'i mág tỹ rei tóg Jesus kãme mẽg mũ sir. Vẽn kar vỹ ti kãmén tĩ, hã kỹ tóg mẽg mũ. Pã'i mág tỹ rei ěn jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kỹ tóg: “João hỹn (tóg),” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tĩ ěn ti,” he tóg. “Ã ter jan tán hỹn vỹn ké,” he tóg. “Hã kỹ tóg ěg tỹ nén han vãnh kar ěn hyn han tĩ,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

¹⁵ Hã ra ũ tóg Jesus to: “Elias vẽ,” he mũ. Kỹ ũ tóg: “Topẽ vĩ tó tĩ vẽ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag ri ke vẽ,” he mũ gé.

¹⁶ Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kỹ: “João hỹn ã ter ja tá vỹn ké, sỹ ũn krĩ kym ja ěn ti,” he mũ.

¹⁷ Herodes vỹ João se ja nĩ, vese jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

18 Kÿ João tóg Herodes mÿ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tÿ prũg mũ’,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topẽ vĩ mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mÿ. 19 Tag to Herodias fi tóg ti to kórég nĩ, ti tén ke to fi tóg jykren nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tÿ hẽ ri ke tũ nĩ, 20 Herodes tÿ ti kamẽg kÿ. João vÿ tóg tÿ ùn jykre kuryj nĩ. Topẽ jykre hã han tóg tĩ. Hã kÿ Herodes tóg ti jy nĩgã tĩ, ti tÿ ti jykre há ki kanhró nĩn kÿ. João vĩ tóg ti mÿ vẽnhmÿ tĩ, ge ra tóg ti mÿ mẽ há tĩ, Herodes mÿ.

21 Kejẽn tóg fi mÿ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ên ki festa mág han mũ, tenente ag mÿ, soldado ag pã'i ag mÿ ke gé, ùn rico ag mÿ ke gé, Galiléia tá ke ag mÿ.

22 Kÿ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vẽnh gringrén mũ, hã ra tóg ag mÿ sĩ tãvĩ tĩ, Herodes mÿ, ti mré nÿtĩ ag mÿ ke gé, ti mré jẽg mũ ag mÿ. Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nén to vĩ mũ tÿ sóg ã mÿ nĩm mũ,” he mũ. 23 Fi mÿ tóg: “sÿ ke há vẽ,” he mũ. “Ã tÿ nén to vĩ mũ kar nĩm jé sóg ke mũ, isÿ nén kar kaju mré hã,” he tóg, tátãg fi mÿ.

24 Hã ra fi tóg ã mÿnh fi to tĩ mũ sir. “Inh hÿn ne to vĩnh mũ?” he fi tóg mũ, ã mÿnh fi mÿ. Kÿ fi tóg: “João krĩ to vĩmñĩ,” he mũ, “ũ tÿ ag kygpég tĩ ên krĩ to,” he fi tóg, ã kósin fi mÿ, Herodias fi.

25 Kÿ fi tóg vēsÿmér pã'i mág ên to vẽnhvãg tĩ mũ. “Inh mÿ ùri João Batista krĩ nĩm, pẽnky kãkã,” he fi tóg mũ.

26 Kÿ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vẽ,” he ja nĩ, hã kÿ tóg fi mÿ han sór mũ, ti mré nÿtĩ ag tÿ mẽ kãn ja nĩn kÿ. 27 Hã kÿ tóg polícia ù jẽnẽg mũ, ti tÿ ti krĩ ma kãtĩg jé. Kÿ

tóg ti krī kym mũ sir, vĕse ja kĕtá. ²⁸ Kĕ tóg ti krī ma kĕtĩ mũ sir, pĕnky kĕkĕ nĕm kĕ. Kĕ tóg fi mĕ nĕm mũ, tátĕg fi mĕ. Kĕ fi tóg ĕ mĕnh fi mĕ ma kĕtĩ mũ, Herodias fi mĕ.

²⁹ Kĕ João mrĕ mũ tĩ ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mĕ kĕ. Kĕ ag tóg ti há va mũ mũ, vĕnh kej ra. Tá ag tóg ti pĕju mũ sir.

Jesus tĕ ũ tĕ 5 mil (ke) ag jĕn

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

³⁰ Kejĕn Jesus tĕ ũn vin mũ ag tóg Jesus to vĕnvĕn ke mũ, ti mĕ kĕmĕn jĕ, ag tĕ vĕnh kar mĕ nĕn tó ja ĕn ti, ag tĕ nĕn ũ han mũ kar ĕn ke gé. ³¹ Kĕ tóg ag mĕ: “mũ nĕ, ĕg pĕr mĕ ĕmĕ tĕg ja ra mũ jĕ, ĕg vĕnhkĕn sĕ han jĕ,” he mũ. Kĕmũ ag tóg nĕ nĕ, e ag tóg tĩ ha, kĕ tóg ag jĕn ke mũ ra vĕnhmĕ tĩ sir. ³² Kĕ ag tóg canoa kĕmĩ mũ mũ sir, ĕmĕ tĕg ja ra, ĕjag pĕr mĕ.

³³ Hĕ ra ũn e ag tóg ag mũ ve kĕ ag ki kanhrĕn mũ, kĕ ag tóg ĕjag pĕn kĕ ag jy pĕtĕ mũ, ĕmĕ kar tá kĕmũ kĕ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vĕnh e ĕn ti.

³⁴ Jesus tĕ tá jun kĕ tóg sir ũn e ag vĕg mũ, kĕ ag tóg ti mĕ jagtar nĕtĩ. Ti mĕ ag tóg tĕ ĕg mĕg tĕ mé, ĕg mĕg tĕ carneiro ri ke nĕtĩ. ũ tĕ ĕg mĕg ki rĕr tũ nĕn kĕ tóg jagĕgtar nĕtĕgtĩ, ĕg mĕg ti. Tag ri ke ag nĕtĩ, ũn e ĕn ag, Jesus mĕ, ag tĕ Topĕ vĕ ki kag tĕg nĕtĕn kĕ.

³⁵ Hĕ ra tóg rĕké nĕ sir, kĕ ti mrĕ mũ tĩ ag tóg ti mĕ: “ki ti ĕmĕ tũ nĕ, rĕké ti nĕ ha,” he mũ. ³⁶ “Ā tĕ ag mũn kĕ tóg há tĩ vĕ. Kĕ ag tóg ĕmĕ kar mũ mũnh mũ, vĕjĕn jĕvĕnh jĕ,” he ag tóg ti mĕ. ³⁷ Hĕ ra tóg ag mĕ: “ha inhĕ ag jĕn ge,” he mũ. Hĕ ra ag tóg: “kĕ ĕg mĕ jĕnkamy tĕ hĕn ri ke tĕ pĕo kajĕm mũ?” he mũ, “ĕg tĕ ag jĕn jĕ?” he ag tóg ti mĕ.

³⁸ Kĩ tóg ag mĩ: “pão tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ?” he mũ. “Ha venh mũ jẽg,” he tóg. Ag tỹ ve kũ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vẽ,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

³⁹ Kĩ tóg ag mĩ: “nĩgnĩ ra, re gỹnh tánh kri, mrugmru kri,” he mũ, “vẽnhmãn kũ,” he tóg, vẽn kar ẽn mĩ. ⁴⁰ Kũ ag tóg vẽnhmãn kũ nĩ', vẽnhmãn kũ nĩ' he mũ, ù vỹ tóg 100 (ke) nĩ' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ' he mũ, ag vẽnhmãn ù. ⁴¹ Kũ tóg pão tỹ 5 (ke) génh kũ, pirã régre génh kũ kanhkã ki ẽvãnh mũ, kũ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir, kũ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tĩ ag mĩ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ẽn mĩ vẽnh kãpãpãm jé. Pirã régre tỹ tóg vẽnh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kũ vẽn kar vỹ ko kãn kũ funfór mũ sir. ⁴³ Kẽj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tỹ, pirã ke tỹ. ⁴⁴ Pão ẽn ko mũ ag tóg tỹ 5 mĩl (ke) nỹtĩ, ùn tỹtã fag tó tũ.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Kũ Jesus tóg vẽnỹmér ã mré mũ tĩ ag mĩ tó mũ, ag tỹ canoa kãmĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé, ẽmã tỹ Betsaida ra. “Isỹ ùn e tag ag mĩ: ha mũjẽg, henh ke vẽ ver,” he tóg ag mĩ. ⁴⁶ Kũ tóg ag mĩ: “ha mũjẽg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tãpry mũ, Topẽ mré vỹ jé. ⁴⁷ Kuty ẽn kũ canoa tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jẽ nĩ ver, ã pir mĩ. ⁴⁸ Hã ra ag tóg canoa vóg kũ ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tẽn kũ. Hã ra tóg ag ronron vég mũ sir, Jesus ti. Kũ tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kũ, ã pẽn kã mỹr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, kũ tóg ag pãtén sór nĩ ve nĩ. ⁴⁹ Ag tỹ goj kri ti tĩg ve kũ ag tóg: “vẽnh kuprĩg vẽ,” he mũ. Kũ ag tóg vẽnkrẽnkrẽn mũ, ⁵⁰ ag tỹ jũrũn ken kũ, ag kar

tỹ ti ve kỹ. Hã ra tóg vēsỹmér ag mré vĩ mũ, kỹ tóg ag mỹ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vê, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

⁵¹ Kỹ tóg canoa kãki rã mũ sir ag mré, Jesus ti. Kỹ kãka tóg tũ' he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ. ⁵² Hã kỹ tóg ag tỹ to jykrén tũ tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg Jesus jykre ki kagtũg nỹtĩ ver, ti tỹ pão pir tỹ ùn e jẽn ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg
(Mt 14.34-36)

⁵³ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kỹ ag tóg ga tỹ Genesaré tá junjun ja nĩ. Kỹ ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir. ⁵⁴ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kar kỹ tá ke ag tóg vēsỹmér ti ki kanhrãn mũ, Jesus ki. ⁵⁵ Kỹ ag tóg ãn kar mĩ pétê mũ sir, kỹ ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mũ ti to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jêg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ, ag tỹ ti jêg ja mē kỹ. ⁵⁶ Ti tỹ êmã ù tá jun kỹ ag tóg vênh kaga gé kãmũ tĩ, kỹ ag tóg ãn prur ki ag vin tĩ, êmã kãsir ki, êmã mág ki ke gé, vãnh kãmĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, êg tỹ hẽn ri ke mũn ã kur mráj mē jé?” he ag tóg ti mỹ. Kỹ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mên kỹ.

7

Ti si ag jykre ti
(Mt 15.1-9)

¹ Kejẽn Fariseu ag tóg Jesus to vênhmãn mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg Jesus mré mũ tĩ ù ag jẽn vэг mũ. Nĩgpég tũ ja ag tóg nĩ, hã kỹ tóg Fariseu ag mỹ jêggryg tĩ. ³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar kỹ tỹ jêg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tỹ ti si ag jykre han kỹ.

⁴ Ag tỹ negocio tá kãmũ kỹ ag tóg vëso tỹ kó he tĩ, goj tỹ, vëso tỹ kó he kar hã ag tóg ko tĩ. Vënh jykre si tỹ hën ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé. ⁵ Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. “Ã mré mũ tĩ ag tỹ hë ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nẽ?” he ag tóg mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag nĩgé jëggry ra jën nẽ?” he ag tóg mũ.

⁶ Hã ra tóg ag mỹ: “Isaiás vỹ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsỹ,” he mũ, “kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he tóg. “Ti vĩn hã vë, ha mē: povo tag vỹ ãjag nũnẽ hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ! ⁷ Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón hã vë, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaiás ti,” he tóg, Jesus ti. “Hã kỹ tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ⁸ “Topẽ vĩ tovãnh ãjag tóg mũ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg êprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã ne tóg Topẽ vĩ mranh tĩ!,” he mũ, “ãjag tỹ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mỹ há nỹ, ãjag jykre si ên ti,” he tóg, ag mỹ. ¹⁰ “Moisés tỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó kỹ tóg ãjag mỹ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamëg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tỹ ã han mũ fag mỹ vỹ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti. ¹¹⁻¹² “Moisés jãvo ãjag jykre vỹ ge nĩ, ha mē. Û tóg kejën ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Kỹ tóg fag mỹ ón kỹ: “Topẽ tũ vë,” he tĩ, ti tỹ fag mỹ nĩm jafã ên to. Kỹ tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, kỹ tóg fag to é he mũ sir. ãjag jykre kórég hã vë,” he tóg, Jesus ti. ¹³ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jëgja kã ãjag tóg êprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ.

Ge tỹ hẽn ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

Nén tỹ ẽg kavénh mũ
(Mt 15.10-20)

¹⁴ Kĩ tóg vênh kar jé prêr măn kĩ ag mỹ: “inh vĩ jẽmẽ ra,” he mũ, “ãjag kar tỹ ki kanhrãn jé,” he tóg. ¹⁵ “Vějẽn pi(jé) ẽg kavénh tĩ,” he tóg, “ẽg tỹn ko kĩ,” he tóg. “Nén tỹ ẽg ki kãpa vĩ ẽg kavénh tĩ, ẽg tỹ nén ù vẽnhmỹ han ẽn vĩ ẽg kavénh tĩ,” he tóg. ¹⁶ “Ủ nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti tỹ ã pir mỹ ãn kãra rã kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. “Ẽg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mỹ.

¹⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ki kanhró tũ nỹtĩ ver?” he mũ. “Ẽg jẽn tỹ ẽg jẽnky kãra rã kĩ tóg ẽg kavénh tũ nĩgtĩ mỹr,” he tóg. ¹⁹ “Ẽg nug kãra tóg rã mũ, kar ẽg fón mũ. Ẽg krĩ kãra tóg rã tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hã kĩ Jesus tóg vějẽn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

²⁰ Kĩ tóg: “nén tỹ ẽg ki kãpa vĩ ẽg kavénh tĩ,” he mũ. ²¹ “Nén tỹ ẽg ki kãpan hã vễ, hã vĩ: jykrén kónãn, he mũ, ùn mén tũ fag to én, he mũ, nén ù péju, he mũ, ù tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ. ²² nén kar to én, he mũ, vênh jykre pãno han, he mũ, ã tỹ nén ù nenh (ka)mẽ, he mũ, ù kato vĩ kónãn, he mũ, vẽnhmỹ inh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ. ²³ Nén kar kórég ẽn tóg ẽg ki kãpa tĩ, hã kĩ tóg ẽg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tátãg sĩ fi jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 15.21-28)

24 Kÿ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir, ga ù ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ãn ù krẽm nĩ mũ, hã ra tóg: “ker ù inh nĩgja ki kanhrãn hẽ’,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ. 25 Kÿ vësÿmér ãn tỹtá ù fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósin fi vỹ jagrẽ kórég nĩ. Fi tỹ ti kãme mẽ kÿ fi tóg kãtĩ mũ. Kÿ fi tóg ti krẽm mũg ke mũ sir, ãn tỹtá fi. 26 Hã ra fi vỹ vỹ tỹ Grego nĩ, ù tỹ Siro-Fenício krẽ vỹ tỹ fi nĩ. Kÿ fi tóg to vỹ mãn’, to vỹ mãn’, he mũ, ti tỹ fi kósin fi jagrẽ kórég ãn kutẽm jé.

27 Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “ẽg jẽn vỹ tỹ ẽg krẽ tỹ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vẽnhmÿ ti nĩ, ẽg tỹ ẽg krẽ pão tỹ cachorro mÿ fón kÿ,” he tóg, fi mÿ.

28 Hã ra fi tóg Jesus ti mÿ: “hÿ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ẽg krẽ pão vár ãn ko tĩ, mesa krẽm,” he fi tóg ti mÿ. 29 Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “tó há han ã tóg,” he mũ. “Ha tĩg, fi jagrẽ kórég tóg hur kutẽ, ã kósin fi ki,” he tóg mũ.

30 Kÿ fi tóg ã ãn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun kÿ fi kósin fi tóg nÿ mũ, cama kri, hã ra fi jagrẽ kórég ãn vỹ kutẽ ja nĩ.

Jesus tỹ ãn vỹ vãnh vỹn

31 Kÿ Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutẽ mũ, kÿ tóg cidade tỹ Sidom fĩn rãm mũ gé sir, kÿ tóg ga tỹ Galiléia ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rãm kÿ. 32 Kÿ ag tóg ù pére kãmũ mũ, ti to, ãn kutu, ãn vỹ kar vãnh. Kÿ ag tóg ti mÿ ti tó mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ti mẽ jé. 33 Hã ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kÿ, kÿ tóg ã nĩgé juféj tỹ ti nĩgrẽg nor nĩgfénh mũ, kÿ tóg ti nũnẽ to sug mũ sir. 34 Kÿ tóg kanhkã ki ẽvãnh kÿ ÿnh’ ÿnh’ he mũ sir, kÿ tóg ti mÿ: “efatá,” he mũ. Ẽg vỹ ki ke hã vỹ: “ti nĩgrẽg jé nor hé,” he mũ. 35 Kÿ ti

nĩgrẽg tóg nor' he mũ sir, ti nũnẽ tóg kavarr mũ sir. Vĩ tóg mũ sir, há' he tóg mũ sir. ³⁶ Kĩ Jesus tóg ag tỹ tó kamẽg, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tỹ: “ker tó hẽ', ker tó hẽ',” he mũ ra. ³⁷ Kĩ ag fe tóg hẽn ri ke mũ. “Ti tỹ nẽn kar há vỹ tóg há tãvĩ nỹtĩ,” he ag tóg, Jesus to. “Ủn kutu ag ẽmẽ hyn han tóg, ủa vỹ vanh ag vỹ hyn han tóg ke gé,” he ag tóg, Jesus to.

8

Jesus tỹ ủa tỹ 4 mil (ke) ag jẽn (Mt 15.32-39)

¹ Kejẽn ủa e ag tóg vẽnhmãnman mũ, hã ra ag tỹ nẽn ủa konh ke tóg tũ tĩ. Kĩ Jesus tóg ả mré mũ tĩ ag jé prẽr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: ² “inh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ, ủa e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg huri, ẽg mré, hã ra ag tóg vẽnjẽn ve ja tũ nĩgtĩ,” he tóg. ³ “Sỹ ag kókĩr ra ag mỹ: ha mũjẽg, hen kỹ inh mỹ ủa ag kãgter ha mẽ tóg tĩ, ẽmĩn kri, ẽpry kri, ag tỹ ảjag jamã ra vỹnvỹn ke jé,” he tóg. “Kuvar gy tóg nĩ, ủa ag jamã ti,” he tóg, Jesus ti.

⁴ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ẽg hẽ ri ken kỹ pão venh mũ, ẽmã tũg ja tag ti ki, ẽg tỹ ag jẽn jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mỹ: “pão tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ủ tỹ 7 (ke) vỹ nĩ,” he mũ.

⁶ Kỹ tóg vẽn kar mỹ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kỹ tóg pão tỹ 7 (ke) ẽn man kỹ (tóg) Topẽ mré vỹ mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ,” he tóg. Kỹ tóg kupãg' he mũ sir, pão ti, ả mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ sir, ag tỹ vẽn kar ken jé. Kỹ ag tóg vẽn kar ken mũ sir. ⁷ Kãkufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kỹ tóg to Topẽ mré vỹ mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “ha vẽn ken,” he mũ gé, ả mré mũ tĩ ag

mỹ. ⁸ Kĩ ag tóg ko kãn mũ sir, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) ên fãn tóg mũ, ti kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ. ⁹ Ủ tỹ 4 (ke) ag vễ, hẽn ri ke mũn, pão ko mũ ag.

¹⁰ Kar kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha mũjêg,” he mũ. Kỹ tóg vễsỹmér canoa kãki rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré, kỹ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mũ mũ.

Fariseu ag tỹ milagre ve sór

(Mt 16.1-4)

¹¹ Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ. Ag tỹ ón kỹ ti ki jêmê sór vễ, ag tỹ kar ti kato vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ to vĩ mũ, ti tỹ ag mỹ kanhkã tá vễnh jykre ven jé, ti tỹ ag mỹ êg tỹ nén han vãnh han jé. Ag tỹ ti jykre to: “Topê jykre mỹ vĩ?” he sór vễ.

¹² Kỹ Jesus tóg jênger jagy han, ã fe tỹ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg êg tỹ nén han vãnh hã ve sór mũ!” he mũ. “Sỹ ke há vễ, hã kỹ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ủri ke ag vĩ êg tỹ nén han vãnh venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mỹ, Jesus ti. ¹³ Kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir, canoa kãki tóg rã mãn mũ, kỹ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

Fermento to comparação

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg pão mĩ êkrén ja tũ nĩ. Pão pir hã vĩ kã nĩ nĩ, canoa kãkã.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu tỹ fermento há(r) kamêg nĩ,” he tóg, “Herodes tỹ fermento há(r) kamêg nĩ gé,” he tóg. ¹⁶ Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “pão kã êg jatun,” he mũ, “hã kỹ tóg tag tó mũ,” he ag tóg mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ag mỹ: “pão tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ ve

ãjag tóg nýtĩ, sỹ nén han mũ to jykrén tũ nýtĩ ve ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. “Krĩ tũ nýtĩ ve ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. ¹⁸ “Ãjag kanẽ ra ãjag kyvó nýtĩ ve nýtĩ,” he tóg. “Ãjag nĩgrẽg ra ãjag tóg kutu nýtĩ ve nýtĩ,” he tóg. “Mĩ êkrén nĩ, ¹⁹ sỹ pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e jẽn ja ên mĩ. Û tỹ 5 mil (ke) ag vỹ kó, mỹr, hã ra tóg kén,” he tóg. “Ãjag kěj tỹ hẽn ri ke fãn ti, pão ke ti?” he tóg ag mỹ. Kỹ ag tóg: “kěj tỹ 12 (ke),” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg: “kỹ pão tỹ 7 (ke) to jykrén nĩ gé,” he mũ. “Û tỹ 4 mil (ke) ag vỹ kó,” he tóg, “hã ra kre tỹ hẽ ri ke nỹ fór, ti ke tỹ?” he tóg. Kỹ ag tóg: “kre tỹ 7 (ke),” he mũ.

²¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ge ra ãjag tóg ki kagtĩg nýtĩ,” he mũ. Ti tỹ ag mỹ Fariseu ag jykre tó jan hã vẽ, Herodes jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tỹ fermento há(r), he ja nĩ.

Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he

²² Kỹ tóg kafã ù tá jun mũ sir, êmã tỹ Betsaida tá, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mũ. Jesus mỹ ag tóg to vỹ mũ, ti tỹ ti mẽ jé, ã nĩgé tỹ. ²³ Kỹ tóg ùn kyvó nĩgé kãgmĩ kỹ ti pére kuté mũ, êmã ki. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ nén ù vég mũ?” he mũ.

²⁴ Kỹ tóg êvãnh kỹ ti mỹ: “ag ve inh,” he mũ, “hã ra ag tóg inh mỹ tỹ ka mũ ên ve nýtĩ,” he tóg.

²⁵ Kỹ tóg ã nĩgé tỹ ti kanẽ mẽ mãn mũ, kỹ tóg êvãnh há han mũ sir. Há' he tóg mũ. Tãmĩ tóg ve há han kãn mũ, ùn kyvó ja ti. ²⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha vêsỹmér ã jamã ra tĩg,” he mũ. “Êmã tag ki rã tũg nĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ sir.

*Pedro tỹ Jesus tó**(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩg mǎn mũ gé sir, êmǎ tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra. Êmĩn jagma tĩg kỹ, êpry jagma tĩg kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag ki jêmêg mũ, Jesus ti. “Ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg.

²⁸ Kĩ ag tóg ti mỹ ke mũ. “João Batista vê, he ag tóg tĩ ã to,” he ag tóg mũ sir. “Jãvo ù ag tóg: Elias vê, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ù vê, he tĩ, ã to,” he ag tóg ti mỹ.

²⁹ Kĩ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag iso hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mỹ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. ³⁰ Kĩ tóg ag jyvẽn mũ, ag tỹ ù mỹ kãmén tũ nĩ jé.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó**(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Kĩ tóg ag kanhrǎn mũ sir. “Tỹ sóg êprǎ ke fi kósın nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vê,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vê, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vê, kurǎ tǎgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mǎn mũ hǎ ra,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. ³² Kĩ ag tóg ki kanhrǎn kǎn mũ, ti tỹ ag mỹ nén tó mũn ki.

Hǎ ra Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, kỹ tóg: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ. ³³ Hǎ ra Jesus tóg vêsỹjãm êvǎnh kỹ ti mré mũ tĩ ag ki êvǎnh mũ. Kĩ tóg Pedro to jũ mũ. “Kutĩg, Satanás!,” he tóg. “Ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ!,” he tóg. “Êprǎ ke jykre vê, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Pedro mỹ.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré vẽn kar jé prěr mũ, kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Ãjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovǎnh nĩ, ãjag tỹ isũ tǎvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh

cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemñĩ. Vẽnñ nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg. ³⁵ “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kỹ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vễ,” he tóg. “Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre toyãnh kỹ ãjag krenkren ke vễ,” he tóg, “ãjag tỹ vẽnñ vĩ sér tigrĩn kãgter ke mũ (hã) ra,” he tóg. ³⁶ “Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. ³⁷ Ëg tỹ ne tỹ ãg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ãg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg, Jesus ti. ³⁸ “Ûri ke ag tóg vyr mỹ Topẽ ù hyn han tĩ, kỹ ag tóg Topẽ vĩ mranh tĩ gé,” he tóg. “Ag kãmĩ iso mỹ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kỹ sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn kỹ,” he tóg. “Ãjag to sóg mỹ'ãg ke mũ, sỹ Topẽ tỹ jẽnẽ mág ag mré kãtĩg ken kỹ. Ijóg vỹ tóg isỹ ùn mág han ke mũ, inh kãtĩg mãn ti kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg ãprã ke fi kósın nĩ,” he tóg, Jesus ti.

9

¹ Kỹ tóg ag mỹ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ãjag kãmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki ãg mré nỹtĩ ù ag. Topẽ vỹ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãjag ter ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vẽnñ ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, Tiago mỹ ke gé, João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kỹ tóg ag jo vẽnñ ve ù han mũ.

³ Ti kur vỹ tóg kókov tăvĩ nĩ sir, kópréj tăvĩ, fag tỹ kur kupri fãg mũ ěn kupri kãfór tóg nĩ, ga kar mũ hã.

⁴ Kỹ Elias tóg sir vĕnh ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vĕmén mũ.

⁵ Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg ha nĩ,” he tóg. “Ěg tỹ tag ki pãjó tăgtũ han kỹn hỹn ha nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé,” he tóg. Pedro ti.

⁶ Hã ra ag fe tỹ jũrũn ke kỹ tóg ti tỹ nĕn tónh ke ki kagtĩg nĩ, Pedro ti.

⁷ Kỹ kanhkã góg vỹ sir ag kri rũm ke mũ, kỹ, vĕnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kỹ tóg: “inh kósin hã vĕ,” he mũ. “Inh fe pĕ vĕ,” he tóg. “Ti vĩ jĕmĕ ra,” he tóg, vĕnh vĩ ti, Topĕ ti.

⁸ Kỹ vãhã ti mré mũ tĩ ag tóg ki ěvãnh mãn mũ sir, kỹ ag tóg Jesus hã vĕg mũ sir, ti mrĕ nỹtĩ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kỹ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kỹ Jesus tóg: “ker ũ mỹ ãjag tỹ ũri nĕn vĕg mũ tó hĕ',” he mũ. “Ěprã ke fi kósin tỹ ã ter ja tă vỹn ke kar hã inh kãmĕn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Hã kỹ ag tóg ti vĩ han mũ sir. “Ne nĕ hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagnĕ mỹ.

¹¹ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “hã ra Topĕ vĩ to professor ag tóg Elias kãtĩg mãn ke tó tĩ. “Kãtĩg jé tóg ke mũ, Cristo kãtĩg ke to hã,” he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mỹ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹² Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ, “kãtĩg jé tóg ke mũ, Elias ti, nĕn kar han mãn jé,” he tóg. “Hã ra sóg rán kỹ nĩ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg.

“Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke,” he tóg.

¹³ “Kỹ Elias vỹ hur kătĩg gé, kỹ ag tóg ti tỹ han, ag tỹ nén han sór mũ ẽn ti,” he tóg. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

¹⁴ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Kỹ ag tóg vãhã Jesus mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg vẽn h e vég mũ, ag pẽnĩn, kỹ Topẽ vĩ to professor ag tóg ag vĩ kato vĩ ù han mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹⁵ Kỹ tóg vãhã vẽn h ẽn ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti ven kỹ. Kỹ ag tóg ti to pêtẽ kãmũ mũ sir, ti mỹ: “ã mỹ há?” he jẽ.

¹⁶ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne tỹ vēmén nẽ?” he mũ.

¹⁷ Kỹ ag kã ù tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh kósĩn pére sóg kătĩ, ã to,” he tóg. “Jagrẽ kórég ti nĩ, hã kỹ tóg vĩ vãn h (pẽ) nĩ,” he tóg.

¹⁸ “Ti jagrẽ kórég tỹ ti kã vyryn ke kỹ tóg kutẽ tĩ, kỹ tóg jãrãn tĩ, ã jã tỹ tóg gyngyn ke tĩ, tar’ he tóg,” he tóg. “Ã mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vĩ vẽn, ag tỹ ti jagrẽ kórég kutẽm jé, hã ra ag tóg tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mỹ.

¹⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩg nĩ?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãmũjẽg,” he tóg.

²⁰ Kỹ ag tóg ti mỹ ti pére kãmũ mũ sir. Jesus tỹ ti jagrẽ kórég vég mũ ra tóg kyrũ kã vyryn ke mãn

mũ gé, kÿ tóg kutẽ mǎn mũ gé sir, vÿrĩn', vÿrĩn' ke tóg mũ gé sir, jǎrǎn tóg mũ gé sir.

²¹ Kÿ Jesus tóg ti panh ti mÿ: “mÿ si há tĩ ha?” he mũ. Kÿ tóg: “ã sĩ kǎ tóg ge nĩ,” he mũ, ti panh ti.

²² “Kejẽn ti jagrẽ kórég tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé, ti tÿ ti tén jé,” he tóg. “Á tÿ hẽ ri ken há nĩn kÿ ãg jagãgtǎn nĩ, ti tÿ há' hemnĩ,” he tóg.

²³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ hẽ ri ken hǎ nĩn kÿ, he tũg nĩ, inh mÿ,” he mũ. “Û tÿ Topẽ ki rǎ mũ ãn tÿ hẽ ri ken há han mũ, nén kar tÿ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kÿ vėsÿmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rǎnh mũ,” he mũ, jamǎ hár(a). “Isÿ ti ki rǎ tũ ãn ti tÿ inh ki tÿ tũ' hemnĩ,” he tóg.

²⁵ Hǎ ra Jesus tóg ã tÿ hẽn ri ke vẽnhmǎn vég mũ, kÿ tóg ti jagrẽ kórég to jũ mũ. “Vẽnh jagrẽ vĩ vǎnh’,” he tóg, “vẽnh jagrẽ kutu’,” he tóg, “hǎ kǎkutẽ, ti ki rǎ mǎn tũg,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ Kÿ tóg prěr mũ sir, ti tÿ jũrũn ke han tóg mũ sir. Kÿ tóg kyrũ ki kǎkutẽ mũ sir. Kÿ kyrũ tóg ter ve nĩ, kÿ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

²⁷ Hǎ ra Jesus tóg ti nĩgé kǎgmĩ kÿ ti nĩm mũ sir, kÿ tóg jẽgnẽ mũ sir.

²⁸ Kÿ Jesus tóg tĩ mũ. Ti tÿ ĩn kǎra rǎ kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti pin kÿ ti mÿ vĩ mũ. “Ëg ne tóg ti tÿ há' he ja tũ nĩ'. Hẽ ri ken kÿ, hÿn?” he ag tóg, Jesus mÿ.

²⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “vẽnh jagrẽ kórég tÿ ge kutẽm tóg jagy nÿ ãg mÿ,” he mũ. “Topẽ mré ãg vĩ tĩ, kÿ ãg tóg mrẽ vǎkrég tĩ gé sir. Kÿ tóg vǎhǎ kǎkutẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tÿ ã ter ke tó mǎn
(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)*

³⁰ Kÿ ag tóg tá kãpa kÿ Galilèia mĩ mũ mũ. Hã ra tóg: “ker ù ãg tÿ mĩ mũ ki kanhrãn hẽ,” he mũ.

³¹ Ti tÿ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn sór vê, hã kÿ tóg ke mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ẽprã ke fi kósin ãn vÿ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vê. Ẽprã ke ag vÿ ag tÿ isÿ nén han sór mũ ãn han ke mũ,” he tóg. “Ag tÿ isén ke vê. Ag tÿ isén kar kÿ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kÿ,” he tóg, Jesus ti.

³² Kÿ tóg ag tÿ ti tÿ nén tó mũ tag to jykrén tũ tĩ, hã ra tóg ag tÿ ti ki jẽmẽg tũ nÿtĩ, ag tÿ ti kamẽg kÿ.

Û tÿ tÿ ùn mág nĩ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ cidade tÿ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Tá ag tóg ãn ù krẽm nÿtĩ. ãn ãn tá junjun kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tó mũ nẽ, ẽpry jagma?” he mũ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mÿ tó tũ nĩ. Ẽmĩn jagma mũ kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ũ nÿ hÿn ãg kãfór kar jẽ?” he ja nÿtĩ.

³⁵ Kÿ Jesus tóg nĩ mũ, kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jé prẽr mũ sir, kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ tÿ ùn mág nÿtĩ sór mũ?” he mũ. “Kÿ vêsÿ ùn sĩ ri ke nÿtĩmnĩ,” he tóg.

³⁶ Kÿ tóg gĩr sĩ mÿ: “kunĩg,” he mũ. Ag kuju kã tóg ti fẽg mũ, kÿ tóg ti jagma ã pẽ fón mũ sir, kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ: “ãjag hã vÿ tÿ inh mré ke nÿtĩ,” he mũ.

³⁷ “Ãjag tÿ tÿ inh mré ke nÿtĩ kÿ gĩr tÿ ge jẽ'ÿn nĩ, ti to há nÿtĩmnĩ, isugrĩn. ãjag tÿ isugrĩn ti to há nÿtĩn kÿ ãjag tóg iso há nÿtĩ gé,” he tóg. “Ãjag tÿ iso há nÿtĩ kÿ ãjag tóg ù tÿ ijẽnẽg mũ ãn to há nÿtĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Û tỹ Jesus kato tẽ tũ nĩ kỹ ti mré ke
(Lc 9.49-50)*

38 Kĩ João tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Û ve ãg tóg, kỹ ãn tóg ã jyjy tó kỹ vãnh jagrẽ kórég pan tĩ, ãg tỹ ãn vég mũ ãn ti,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ãg mré tĩ tũ nĩgtĩ, kỹ ãg tóg ti mỹ: “vãnh jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ.

39 Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ vãnh jagrẽ kórég pan kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Û tỹ inh jiji tó kỹ nén han vãnh han kỹ tóg kar kỹ iso vĩ kónãn ke tũ nĩ,” he tóg.

40 “Û tỹ ãg kato tẽ nĩ tũ nĩn kỹ ãg mré ke vẽ sir,” he tóg.

41 “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ: kejẽn ã tóg ãjag mỹ goj fẽg mũ, isugrĩn, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. ãn tóg vãnh kato nén ã há venh ke mũ ge,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tỹ Topẽ vĩ mranh
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

42 Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Ûn sĩ tag vĩ inh ki rã kỹ jẽ. Kejẽn ã tóg ti tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. ãn jykre vĩ kórég tãvĩ nỹ,” he tóg. “ãn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vẽ, ã tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ã tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg.

43 “ã tỹ nén ã vóg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy tóg nỹ, ã nĩgnó pir ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ, pĩ nhyr vãnh ki kutẽn kỹ.

44 Tá ga ga tóg ã konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ẽn nhyr ke tũ nĩ gé.

45 ã tỹ hẽ kãtã tũg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nỹ, ã tũg vãnũ ti. Hã ra tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã pẽn régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ.

46 Tá ga (ga) tóg ã konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ẽn nhyr ke tũ nĩ gé.

47 ã tỹ nén ũ ki vẽ'ĩ kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanẽ tỹ nám kemnĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩn jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ven kỹ. ã tỹ ã kanẽ régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn.

48 Tá ga (ga) tóg ã konh mũ, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ẽn nhyr ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)

49 "Pĩ tỹ ẽg pũn ri ke ti nĩ, ẽg jagãgtar ti. Kỹ ãjag jagãgtar nỹtĩn kỹ isugrĩn, kỹ ãjag jagãgtar ẽn ki ãjag jykre tóg kuryj nỹ sir. Kỹ tóg sa ri ke nĩ," he tóg.

50 "Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kãhór nĩn kỹ tóg hã ra kórég nĩ, kỹ ẽg tỹ ne tỹ ti tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ, tỹ sa' he mãn ke tóg tũ tĩ," he tóg. "Kỹ sa há ri ke nỹtĩmnĩ. Jagnẽ to krĩ kusa nỹtĩmnĩ," he tóg, Jesus ti.

10

Ëg tỹ ẽg prũ fi fón ke tũ

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Kỹ Jesus tóg tá kutẽ mũ, kỹ tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Kỹ vẽnũ e ag tóg ti to vẽnũmãn mũ sir, kỹ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé.

Ti tỹ nén han tĩ ên han mǎn tóg mũ. ² Kĩ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kĩ ti ki jẽmẽ sór vễ, vễnh prũ fón ke to. Kĩ ag tóg ti mỹ: “êg tỹ êg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ?” he mũ. Ag tỹ ón kĩ ti vĩ mẽ sór vễ hã ra.

³ Kĩ tóg ag mỹ: “Moisés ãjag mỹ hẽ ri ké?” he mũ.

⁴ Kĩ ag tóg ti mỹ: “Moisés hã tóg êg mỹ: ã tỹ ã prũ fi fón sór kĩ fi mỹ vễnh rán kĩ nĩm, fi tỹ kar kĩ tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti,” he ag tóg.

⁵ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag fe kórég nỹtĩn kĩ, hã kĩ tóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ, vễnh rán ki, Moisés ti,” he mũ. ⁶ “Topẽ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg. ⁷ “Hã kĩ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh re kĩ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kĩ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. ⁸ Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré, he tóg. Topẽ ti. Hã kĩ fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ! ⁹ Hã kĩ fag tỹ vễnh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir há(r) vễ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ag tỹ ìn kãtá nỹtĩn kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mǎn mũ, vễnh prũ fón to. ¹¹ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kar kĩ ù fi tỹ prũg mǎn kĩ ãjag prũ tũ fi vễ, ha mẽ,” he mũ. ¹² “Kĩ fi tỹ ã mén fón kar ù tỹ mén mǎn kĩ fi mén tũ vễ gé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, Jesus tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg vég mũ, kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã

vỹ ãg Senhor tỹ Topẽ krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ: gĩr ag vỹ iso há pẽ nỹtĩ. Ûn kāsir tag ag ri ke nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ (pẽ) nĩ, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ti,” he tóg.

¹⁶ Kỹ tóg gĩr jagma ã pẽ fón mũ sir, ã nĩgé tỹ tóg ag mẽ kãn mũ sir, ag to tóg Topẽ mré vĩ mũ sir.

Ûn rico kãme

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Kỹ Jesus tóg tĩg mãn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jẽ ra ù tóg ti to vẽn hvãg kãtĩ mũ, kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã pẽ ã tóg nĩ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vẽn jykre há tỹ hẽ ri ke han mũ?” he tóg.

¹⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé iso: há ã nĩ, he nẽ?” he mũ. “Ëg pi(jé) há nỹtĩ” he tóg. “Topẽ hã ne ã pir mỹ há nĩ,” he tóg. ¹⁹ “Topẽ tỹ nén to ãg jyvẽn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg nĩ, he mũ, vẽn mỹ mẽ nĩ tũg nĩ, he mũ, ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

²⁰ Hã ra tóg Jesus ti mỹ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ, kyrũ ti.

²¹ Kỹ Jesus tóg ti ki ãvãnh mũ, kỹ tóg tỹ ti fe jẽ. Kỹ tóg ti mỹ: “nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vìn jé, jãnkamy ti. Kỹ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. ²² Kỹ tóg ti mỹ vẽn hmỹ tĩ, Jesus vĩ ti. Kỹ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kỹ.

²³ Kỹ Jesus tóg vẽn pẽnĩn ãvãnh kỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁴ Kỹ ti vĩ tóg ti mré

mũ tĩ ag mĩ e tĩ. Hã ra Jesus tóg ag mĩ ke mãn mũ. “Inh krê!” he tóg. “Jagy tãvĩ tĩ nỹ mĩr, Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Cavalo pãnĩ sór vỹ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vẽ, ãn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kĩ tóg ag mĩ e (pẽ) tãvĩ tĩ. “Kỹ ã hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, jagnẽ mĩ.

²⁷ Kĩ Jesus tóg ag ki ãvãnh kỹ ag mĩ: “ẽprã ke ag vỹ vẽn krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag jãvo Topẽ tóg ãg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topẽ hã tóg nẽn kar han ke ki kanhró nĩ inhhã,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ Kĩ Pedro tóg ti mĩ: “ha vé,” he mũ. “Ëg tỹ nẽn ã kar ré kỹ ãg tóg ã mré mũ mũ,” he tóg ti mĩ.

²⁹ Kĩ Jesus tóg ag mĩ ke mãn mũ. “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Û tóg kejẽn isugrĩn ã jamã ré kỹ tĩ mũ, ã jãvy ré kỹ tĩ mũ, ti kãke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krê, ti japỹ ré kỹ tĩ mũ gé, isugrĩn, vẽn vĩ sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Ën vỹ tóg sir vẽn kato ã tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ãri hã ra, hã vỹ: ãmã kar, he mũ, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mỹnh kar, ãpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãn ke mũ gé. Kar kỹ tóg vãhã sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg. ³¹ “Jãvo tag ki ãn mág ã tỹ tá tỹ ãn kãsir nỹtĩnh ke vẽ, tere kỹ, kỹ tag ki ãn kãsir ã tỹ tá tỹ ãn mág nỹtĩnh ke vẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Kar kỹ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kỹ Jesus tóg ag jãmĩ tĩ nĩ. Hã ra tóg ag mĩ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũmẽg mũ sir, ag tỹ

Jerusalém ra mũn kÿ. Kÿ Jesus tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ vênh kãmén mãn mũ, vyr mÿ. Ti tÿ ag mÿ ã tÿ nén venh ke ên tó mãn sór vê. ³³ Kÿ tóg ag mÿ: “ha vé, Jerusalém ra êg tóg mũ mũ,” he mũ. “Èprã ke fi kósín ên vÿ jagtar ke mũ. Inh hã vê. Ón kÿ Topê tũ ki rÿr tĩ to pã'i ag tóg ag tÿ isÿ nén han sór mũ ên han ke mũ, Topê vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tÿ iso: ter jé tóg ke mũ, henh ke vê,” he tóg. “Kar kÿ ag tóg fóg ag mÿ inh fêg ke mũ,” he tóg. ³⁴ “Kÿ ên ag tÿ iso é henh ke vê, iso sug ke vê, inh mrãnmrãn ke vê gé, isén ke vê gé. Kar kurã tâgtũ ki sóg hã ra rÿr mãn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Tiago mré João tÿ tÿ pã'i jê sór
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Kÿ Tiago mré João ag tóg ti kukãm mũ mũ, Zebedeu krê ag. “Senhor,” he ag tóg ti mÿ. “Èg mÿ êg tÿ nén to vĩ tag ti han,” he ag tóg, Jesus mÿ.

³⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ne nê, sÿ ãjag mÿ han ke ti?” he mũ.

³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: “kejên ã tóg tÿ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kÿ sÿ ã pêgja tá nĩnh há tóg tĩ vê,” he tóg, jo ù tóg: “sÿ ã jakãnh tá nĩnh há tóg tĩ vê,” he mũ gé. “Èg tÿ ã rã hã nÿtĩnh há tóg tĩ vê, ã tÿ tÿ pã'i nĩn kÿ,” he ag tóg ti mÿ.

³⁸ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ nén to vĩ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nÿtĩ,” he mũ. “Ãjag mÿ inh ri kén jagtar sór mũ?” he tóg. “Ãjag mÿ ãjag jagtar jagy tag to krónh kenh ke tũ nĩ vÿ?” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ, ke jé êg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vêsÿrénh jé ãjag tóg ke mũ, inh

ri kén,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra isũ tũ vễ, sỹ ãjag mỹ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pějga tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ,” he tóg. “Ha inh jakãnh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé,” he tóg. “Isũ tũ vễ. Ủ tỹ inh rã nỹtĩnh ke ên ag tỹ inh rã nỹtĩnh ke vễ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mễg mũ, kỹ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

⁴² Kỹ Jesus tóg ag jé prěr kãn mũ, kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Vẻnh kar jẻgnẻg ag tóg tĩ, kỹ ag mág ag tóg vẻnh kar mỹ: kemnĩ, ke tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kỹ,” he tóg. ⁴³ “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ'? Kỹ tỹ jagnẻ camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẻ tũ ki rĩr kỹ. ⁴⁴ ãjag mỹ tỹ pã'i nỹtĩ sór mũ'? Kỹ jagnẻ krẻm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ùn kãsir nỹtĩmnĩ. ⁴⁵ Hã kỹ sóg camarada tũ nĩ gé,” he tóg. “Sỹ tỹ camarada nĩ jẻ sóg kãtĩg, sỹ ãjag ki rĩr jẻ. Tỹ sóg ẻprã ke fi kósin nĩ. Hã kỹ sóg vẻnh kar jagfỹ ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jẻ,” he tóg, Jesus ti.

*Ủn kyvó tỹ há' he
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Kejẻn ag tóg ẻmã tỹ Jericó tá junjun mũ. Ag tỹ Jerusalẻm ra mũ vễ. Kar kỹ tóg Jericó ki kutẻ mũ gé, Jesus ti. Ti mrẻ mũ tĩ ag tóg ti mrẻ mũ mũ, vẻnh e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg ẻprỹ kri nĩ nĩ. Kyvó ti nĩ, hã kỹ tóg ẻmĩn fyr kri nĩ kỹ: “inh mỹ nẻn ù nĩm,” he nĩgtĩ, Timeu kósin tag ti. ⁴⁷ ẻn tóg Jesus tỹ ẻprỹ jagma tĩg mễg mũ sir, Nazarẻ tá Jesus ti. Kỹ tóg prẻr mũ sir. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Davi kósin'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

48 Hã ra ag tóg ti to jũgũ mũ. “Mê kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mũ. Hã ra tóg prêr mãn', prêr mãn', he mũ. “!..Davi kósin'..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

49 Kĩ Jesus tóg ti to krỹg he mũ. Kĩ tóg ti jé prêr' he mũ sir. Kĩ ag tóg ùn kyvó ên jé prêr mũ sir. “Ã fe tỹ há' hé, jêg ra, ã jé prêr tóg mũ,” he ag tóg ti mũ. 50 Kĩ tóg ã palitó fón kũ jêgnê mũ sir, Jesus to tóg tĩ mũ sir.

51 Kĩ Jesus tóg ti mũ: “inh ã tỹ hẽ ri kenh ke?” he mũ. Kĩ ùn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sỹ venh há tóg tĩ,” he tóg. 52 Kĩ Jesus tóg ti mũ: “hej,” he mũ. “Ã tỹ há' henh ke nẽ ha,” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã kũ ã há' henh ke mũ,” he tóg. Kĩ tóg vêsỹmér êvãnh há' he mũ sir, kũ tóg ti nón tĩ mũ sir, êpry jagma.

11

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

1 Vãhã ag tóg cidade tỹ Jerusalém kakó tá nỹtĩ. Kĩ ag tóg êmã tỹ Betânia tá junjun vén mũ, êmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá ke gé. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jêgnêg mũ, ag tỹ êmã ên ra mũ jé. 2 “Ha êmã ên ra mũjêg,” he tóg, “êg jo êmã nĩ ên ra. ãjag tỹ tá jun kũ ãjag tóg burrica fi krê venh ke mũ. Se kũ tóg jê,” he tóg. “Û vỹ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ,” he tóg. “Ti kavãn kũ ti pére kãmũmnĩ,” he tóg. 3 “Hẽn ri ke mũn ag tóg ãjag mũ: ãjag tỹ ne jé ti kyvãn nê? henh mũ. Kĩ ag mũ: êg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, hemnĩ. Kãnhmar tóg ti jêñê mãn mũ, hemnĩ,” he tóg ag mũ, Jesus ti.

⁴ Kÿ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krẽ vég ag tóg mũ, jãnkã rã tóg se kÿ jẽ, ãmĩn kri. Kÿ ag tóg ti kavãg mũ sir.

⁵ Kÿ ag tóg ag mÿ ke mũ. “Ãjag tÿ ne jé burrica sĩ kyvãn nẽ?” he ag tóg ag mÿ.

⁶ Kÿ ag tóg Jesus tÿ ãjag mÿ nén tó ja ãn ti tó mũ, kÿ ag tóg: “ha ma mũjẽg ge,” he mũ. ⁷ Kÿ ag tóg burrica krẽ ma mũ mũ sir, Jesus to. Ãjag kur tÿ ag tóg ti kri kugjén mũ sir, jumento sĩ ãn kri, kÿ tóg kri nĩ mũ sir, Jesus ti. ⁸ Kÿ vẽn kar tóg ãjag kur kugjén mũ sir, ãpy kri, jo ù ag tóg ka féj krég mũ gé, ãpÿ tá, ti jo vãvãm jé. ⁹ Kÿ ù ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ù ag tóg ti nón mũ mũ. ãn ag tóg prẽnprẽr mũ sir. “!..Viva..!” he ag tóg, “!..pã'i vÿ ãg tá jun, ãg Senhor mág tÿ ti jẽnẽn kÿ..! ¹⁰ !..Sér tãvĩ tóg tĩ..! !..Ëg pã'i vẽ mÿr, ãg jóg'jóg tÿ Davi ri kén..! !..Topẽ tá tóg kãtĩg, ù tÿ kynhmÿ nĩ ãn tá, viva..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽr kÿ.

¹¹ Kÿ tóg Jerusalém ra rã mũ sir, Jesus ti. Topẽ jo ãn ra tóg rã mũ sir. Nén kar ki ãvãnh kar tóg Betânia ra tĩg mãn mũ, ù tÿ 12 (ke) ag mré, rãké ra.

Ka tÿ figueira (Mt 21.18-19)

¹² Tÿ vaj kÿ, ag tÿ Betânia tá kãmũ kÿ tóg kókĩr mũ, Jesus ti. ¹³ Hã ra tóg ka tÿ figueira féj vég mũ sir, tãtá. Kÿ tóg to tĩ mũ sir, ti kanẽ ko jé. Tá jun kÿ tóg vég mũ, hã ra tóg féj tãvĩ jé. Ti kanẽn ke pétẽm tũ tóg nĩ ver. ¹⁴ Kÿ tóg ka tÿ figueira mÿ: “ũ tóg ã kanẽ ko mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti vĩ mẽg mũ.

*Jesus tỹ Topẽ jo ãn krẽm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)*

¹⁵ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ Jerusalém tá junjun mũ sir. Topẽ jo ãn ra tóg rã mũ sir, Jesus ti, kỹ tóg tá ag pan kãn mũ sir, nén ã vender he tỹ ag, nén ã comprar he tỹ ag ke gé. Topẽ jo ãn krẽm ag tóg negociar he tỹ, jãnkamy trocar he tỹ ag ke gé. Ag mesa tỹ tóg vyryn ke mũ, Jesus ti. Sórãg vender he tỹ ag ãgnĩ jafã tỹ tóg vyryn ke mũ gé sir. ¹⁶ Kỹ tóg ag tỹ Topẽ jo ãn ãn nén gé mũ kamẽg mũ gé sir. ¹⁷ Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Inh ãn jiji vỹ: nação kar mỹ Topẽ mré vỹ jafã, he mũ, he tóg, Topẽ vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topẽ mré vỹ jafã tag krẽm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ,” he tóg. Ag pan kỹ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁸ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tỹ to pã'i ag vỹ Jesus vỹ mẽg mũ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Kỹ ag tóg: “ẽg hỹn ti tỹ hẽn ri kenh ke mũ'?” he mũ, “ẽg tỹ ti tỹ tũ' he jé?” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg ti kamẽg mũ. Vẽn kar mỹ tóg há tỹ, ti tỹ ag kanhrãn kỹ. Hã kỹ ag tóg ti vóg tũ nĩ.

¹⁹ Kutyg kỹ ag tóg cidade mág ki pa mãn mũ sir, Jesus ti, ti mré mũ tỹ ag ke gé.

*Ka tỹ figueira tóg
(Mt 21.20-22)*

²⁰ Tỹ vaj kỹ ag tóg cidade ra mũ mãn mũ sir. Mũ kỹ ag tóg sir ka tỹ figueira ẽn vэг mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã.

²¹ Kỹ Pedro tóg Jesus vỹ ki jykrén kỹ ti mỹ: “ha vé, Senhor,” he mũ. “Ã vỹ ja ẽn hã vẽ,” he tóg. “Ã tỹ ka

to vĩ kónãn ãn vĩ tóg ja nĩ, ka tỹ figueira ãn ti,” he tóg.

²² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ ki ge pẽ han nĩ,” he mũ. ²³ “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ: kejẽn ãjag tóg krĩ tag ti mỹ: ha goj nig ki kutẽ, henh ke mũ. Kỹ tóg ki kutẽnh mũ, pãnónh ti, ãjag tỹ ãjag fe tỹ: ti mỹ ki kutẽnh mũ vĩ? he tũ nĩn kỹ,” he tóg. “Inh vĩ han jé tóg ke mũ, pãnónh ti, hemnĩ, kỹ tóg kutẽnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁴ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ,” he tóg. “Ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩ kỹ to: han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, hemnĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir, ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vĩ mũ ti,” he tóg. ²⁵ “Ãjag tỹ kejẽn Topẽ mré vĩ jẽ ra ù tỹ ãjag to jũ mũ ãn tỹ ti mỹ vẽn pãte fón nĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ gen kỹ tóg ãjag mỹ vẽn pãte fón ke mũ gé, ãg jóg mág ti,” he tóg. “Ãjag tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg vẽn kato ãjag mỹ vẽn pãte fón ke mũ, ù tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag mré ke ag mỹ vẽn pãte fón kỹ,” he tóg. ²⁶ “Ãjag tỹ hã ra ag mỹ vẽn pãte fón tũ nĩn kỹ ãg jóg mág vĩ vẽn kato ãjag mỹ vẽn pãte fón ke tũ nĩ gé, ù tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ tó tũg
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

²⁷ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ Jerusalém tá junjun mãn mũ sir. Topẽ jo ãn tá tóg ãvãnh tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tũ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ²⁸ “Ủ nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé?” he ag tóg, ti mỹ. “Ủ nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg.

²⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jẽnẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “Ãjag tỹ inh mỹ tó há han

kỹ sóg ãjag mÿ ù tÿ inh jënëg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “João vÿ ag kygpég tí ja nĩgtĩ. Tí mÿ kanhkã tá vënh jykre han, ãjag mÿ, ëprã ke jykre vó? Û nÿ tí jënë?” he tóg ag mÿ, Jesus tí. “Inh mÿ tó,” he tóg.

³¹ Kÿ ag tóg jagnë mré to jykrén mũ. “Ëg tÿ tí mÿ: Topë tÿ tí jënë ja vë, hen kÿ tóg ëg mÿ: ãjag tÿ ne jé tí vĩ kri fig tú ja nĩ nẽ? henh ke mũ,” he ag tóg jagnë mÿ. ³² “Ëg tÿ hã ra tí mÿ: ëprã ke jykre ja vë, hen kÿ tóg vënhmÿ nÿ gé,” he ag tóg, ag tÿ vënh kar kamëg kÿ. Vënh kar tóg João to: “Topë vĩ tó tí pë vë,” he tí. ³³ Hã kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ëg pi(jé) ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. Ón kÿ ag tóg ke mũ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ tónh ke tú nĩ gé, ù tÿ inh jënëg mũ tí,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mÿ tóg ke mũ.

12

Ûn camarada kórég ag to comparação (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn kÿ (tóg) ag mÿ comparación ù han mũ sir, kÿ tóg: “kejën ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Nén kanë tÿ uva krãn ja tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Pénĩn tóg rón ja nĩ, kãki tóg kũm ja nĩgtĩ, uva jëgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han ja nĩ gé, kÿ tóg ù tÿ kí rĩr tí ag mÿ ré kÿ tĩg ja nĩ, ga ù ra. Ag mré tóg jykrén ja nĩ, ag tÿ tí mré ëkré ën kanë vënh kãpãm jé,” he tóg, Jesus tí. ² “Tí tÿ kejën kanën kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù jënëg mũ, tí tú kí rĩr tí ag mÿ, ag tÿ tí mÿ vënh kãpãm jé, uva tí.

³ Hã ra ag tóg tí kãgmĩg mũ sir, tí mrãnmrãn ag tóg mũ sir, kÿ ag tóg tí mÿ: “ha tĩg,” he mũ sir, tí mÿ nén ù nĩm mẽ kã. ⁴ Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù jënë mãn mũ gé sir, kÿ ag tóg tí krĩ kí tãnh mũ sir, tí to é he ag

tóg mũ sir. ⁵ Kĩ tóg ag mĩ ù jěně mǎn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jũ mũ, ù mrǎnmrǎn ag tóg, ù tén ag tóg.

⁶ Kĩ hã ra ù tóg kén mũ, hã ra ti kósin vĕ, ti fe pĕ vĕ hã ra. Kĩ tóg vǎhã ag mĩ ti jěněg mũ sir. “Hĕn ri ke mũn ag inh kósin kamĕg mũ,” he tóg, hã kĩ tóg ti jěněg mũ.

⁷ Ti tỹ tá jun kĩ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnĕ mré. “Kejĕn ĕkré kar vỹ tỹ ti tũ nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg ti to. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ĕg tũ nỹnh jé,” he ag tóg, jagnĕ mỹ. ⁸ Kĩ ag tóg ti kǎgmĩ kĩ ti tén mũ sir, ró mǎtá ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kĩ ĕkré tỹ tũn mũ ĕn hĕ ri kenh ke mũ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mũ, ã camarada ag kǎgtén jé. Kĩ tóg ĕkré ki rĩr tĩ ù ag mỹ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mỹ comparação han kĩ.

¹⁰ Kĩ tóg ag mỹ: “Topĕ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mĕ,” he mũ. “Pó tỹ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ĕn ti. Hã ra Topĕ tóg po ĕn hã tỹ ĩn nũna han mũ. ¹¹ Ĕg Senhor mág tỹ há vĕ, hã kĩ tóg ĕg mỹ e tĩ, ĕg tỹ ven kĩ, he tóg, Topĕ vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vǎsǎnsǎn mũ ag mỹ vĕnh kǎmén hã vĕ.

¹² Kĩ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ag kato vĩ mũ ti. Hã kĩ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg vĕnh e ĕn kamĕg mũ, kĩ ag tóg ti ség tũ nĩ ha. Kĩ ag tóg sir mũ mũ, ti ré kĩ.

Ĕg tỹ imposto kajǎm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Hã ra ag tóg ti to ù ag jĕgnĕg mũ sir, Fariseu ù ag, Herodes mré ke ù ag ke gé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé, Jesus ti. ¹⁴ Ag tỹ ti tá junjun kĩ ag tóg ti mỹ:

“Senhor,” he mũ. “Ã jykre kuryj nĩn ki kanhró ãg tóg nýtĩ,” he ag tóg, ón kÿ. “Vẽnh jykre pir hã han ã tóg tĩ, vẽn kar mẽ. Kÿ ag ve tóg ã mẽ tÿ nén ù tũ nĩ. Hã kÿ ã tóg Topẽ jamĩn to, Topẽ japry to ã tóg ãg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg, ón kÿ, Jesus mẽ. “Mÿ há nÿ', ãg tÿ governo mẽ jãnkamy nĩm ke ti', imposto kajãm ke ti'? ¹⁵ ãg mẽ hÿn nĩm mũ', vó mẽ vó?” he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre nýtĩn ki. Kÿ tóg ag mẽ: “ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jẽmẽ sór mũ',” he mũ. “Inh mẽ jãnkamy jun, sÿ ve jé,” he tóg. ¹⁶ Kÿ ag tóg ti mẽ ù jun mũ sir. Kÿ tóg: “ù jiji nÿ kã nĩ?” he mũ. “Û kãggrá nÿ kã nĩ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mẽ: “pã'i mág tÿ imperador kãggrá vẽ,” he mũ.

¹⁷ Kÿ Jesus tóg ag mẽ: “kÿ pã'i mág mẽ ti tũ nĩmnĩ, hã ra Topẽ mẽ ti tũ nĩmnĩ gé,” he mũ. Kÿ ti vĩ tóg ag mẽ e tĩ. Ag tÿ nén ù to ti se sór mũ vég tũ ag tóg nĩ.

*ãg tÿ ãg ter ja tá vÿn kenh ke
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Kÿ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jẽmẽ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ãg ter ja tá ãg vÿn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Kÿ ag tóg Jesus tá jun kÿ ti mẽ: ¹⁹ “Senhor,” he mũ gé. “Moisés tóg ãg mẽ tag tó ja nĩ, ãg tÿ tÿ jykre nýtĩ jé,” he ag tóg. “ãg mẽ tóg: ã régre tÿ ã krẽ tũ ra ter kÿ, ã tÿ ti prũ fi tÿ prũg ke vẽ, he mũ. ã tÿ ã régre mẽ ã krẽ han ke vẽ, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti,” he ag tóg, Jesus mẽ, Saduceu ag. ²⁰ “Kÿ ù tÿ jagnẽ mré pafa ja tÿ 7 (ke) ag vÿ nýtĩ ja nĩgtĩ,” he ag tóg. “Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ sir,” he ag tóg. ²¹ “Kÿ ti jãvy tóg fi tÿ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé sir.

Kỹ ti jāvy ũ vỹ fi tỹ prũg mũ gé,” he ag tóg. ²² “Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ũ tỹ 7 (ke) ěn ag. Kejĕn fi tóg vãhã ter mũ gé sir,” he ag tóg. ²³ “Kỹ fag kãgter ja tá vỹnvỹn ke kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vĕ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vĕnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ěg tóg ke mũ, hen kỹ,” he ag tóg, Jesus ti mỹ, Saduceu ag.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag pi(jé) Topĕ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ!” he mũ, “Topĕ jykre ki kagtĩg ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Hã kỹ ãjag tóg kygnĕ ja nĩ,” he tóg ag mỹ. ²⁵ “Ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke kỹ ěg prũg ke tũ nĩ, kỹ ěg mén ke tũ nĩ gé,” he tóg. “Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ri ke ěg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg. ²⁶ “Topĕ vỹ ũ to jykrén nĩ, ti tỹ ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke kãmén kỹ. Moisés tỹ rán ki tag tóg rán kỹ nĩ, Topĕ tỹ Moisés mỹ nén tó ja tag ti, vãnh pũr kãmén jan ki,” he tóg. “Topĕ tóg ti mỹ: Abraão vỹ iso: Topĕ, he tĩ, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topĕ tóg: tỹ inh ag Topĕ nĩ, he ja nĩ, ag ter kar kỹ. ²⁷ Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ mỹr, Topĕ tỹ ũn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. “Hã kỹ ãjag tóg kygnĕ tãvĩn mũ,” he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mỹ.

*Topĕ tỹ ěg jyvĕn kãfór
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)*

²⁸ Hã ra Topĕ vỹ to professor ũ tóg tá jun mũ gé sir. Kỹ tóg ag tỹ jagnĕ mré vỹ mĕg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mỹ tó há han ja ěn ti. Hã kỹ tóg: “Topĕ tỹ ěg jyvĕn tỹ hĕ nỹ hỹn ti tỹ ěg jyvĕn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ, Jesus mỹ.

²⁹ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “ũ tŷ kãfór nŷn hã vĕ, hã mĕ,” he mŷ. “Ha mĕ, povo tŷ Israel,” he tóg mŷ. “Ěg pã'i vŷ tŷ Topĕ nĭ, ěg pã'i vŷ tŷ ũn pir nĭ,” he tóg. ³⁰ “Topĕ to, ěg jóg mág to há tãvĭ nŷtĭmnĭ,” he tóg, “ti ki ge há han nĭ, ti to jykre pir nŷtĭmnĭ, krĭ pir, ti to tar nŷtĭmnĭ,” he tóg. ³¹ “Kŷ ti tŷ ěg jyvĕn ũ tóg hã ri ke nĭ gé, hã vŷ: ãjag régre ki rĭr nŷtĭmnĭ, ãjag tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke, he mŷ,” he tóg. “Ti tŷ ěg jyvĕn ũ pi(jé) tag kãfór nĭ’,” he tóg, Jesus ti, Topĕ vĭ to professor ěn mŷ.

³² Kŷ Topĕ vĭ to professor ěn tóg ti mŷ: “ke tóg tĭ,” he mŷ. “Ā tŷ ke há vĕ. Pir ti nĭ, Topĕ ti, ũ pi(jé) ti ri ke nĭ’,” he tóg. ³³ “Ěg jé ti to fe há nŷtĭgtĭ, ěg jé ti to krĭ há nŷtĭgtĭ gé, jykre pir ke gé. Ěg jé ti to tar nŷtĭ gé. Ěg jé ěg régre ki rĭr nŷtĭ gé, ěg tŷ vĕnh ki rĭr há han ri ke. Hã vŷ tóg nĕn kar kãfór nĭ,” he tóg. “Ěg tŷ Topĕ mŷ nĕn ũ pŭn kãfór tóg nĭ, ěg tŷ ti to há nŷtĭ ěn ti, ěg tŷ ti mŷ nĕn ũ tãnh kãfór tóg nĭ gé,” he tóg, Topĕ vĭ to professor ěn ti.

³⁴ Kŷ Jesus tóg ti tŷ tó há nĭ ve kŷ (tóg) ti mŷ: “nĕn ũ sĭ tóg tŷ nĭ ver,” he mŷ, “ã tŷ Topĕ tŷ tŷ ěg pã'i nĭ venh ke jé,” he tóg. Kar kŷ ũ tóg Jesus ki jĕmĕ mãn tŷ nĭ sir. Ti kamĕg ag tóg mŷ sir, hã kŷ ag tóg ti ki jĕmĕ mãn tŷ nĭ sir.

Cristo tŷ tŷ Davi kósin nĭ

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Kŷ Jesus tóg Topĕ jo ĩn krĕm ag kanhrãn jé ag ki jĕmĕg mŷ. “Topĕ vĭ to professor ag tŷ ne jé: Cristo vŷ tŷ Davi kósin nĭ, he nĕ?” he tóg ag mŷ. ³⁶ “Davi vŷ Cristo tó ja nĭ, Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ, kŷ tóg: ěg jóg mág tŷ Topĕ vŷ inh Senhor mŷ tag tó ja nĭ,

hã kÿ tóg: “nĩ ra ver, inh pĕgja tá,” he ja nĩ. “Sÿ ã kato vãsãnsãn mũ ag tÿ ã krĕm vin ke vĕ, kÿ ag sigse vĕ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topĕ ti, inh Senhor mÿ, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. ³⁷ “Hã kÿ Davi tóg Cristo to: inh Senhor vĕ, he tĩ. Ti tÿ tÿ ti kósin nĩ ra ti kósin mÿ tÿ ti kri ke nĩnh mũ vĕ?” he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mÿ tó tũg. Ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato vãsãnsãn mũ ag mÿ. Hã ra vĕnh kar mÿ ti vĩ tag tóg há nÿ.

*Ón kÿ Topĕ vĩ to professor ag tÿ jagtar ke
(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)*

³⁸ Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn kÿ: “ón kÿ Topĕ vĩ to professor ag kamĕg nĩ,” he mũ. “Kur téj rĩnh ka(mĕ) ag nÿtĩ,” he tóg. “Kÿ vĕnh kar tÿ ag mÿ: ã mÿ há? he kÿ tóg ag mÿ sér tĩ, ag tÿ cidade kuju kãmĩ mũn kÿ,” he tóg. ³⁹ “Ĕg tÿ vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag tóg vĕnh kãpãm kÿ nÿtĩgtĩ, festa ki ag tóg jĕn vén tĩ, ag tÿ tÿ pã'i nÿtĩn kÿ,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topĕ mré vĩ mág han mũgtĩ, ĕg tÿ ag to: ùn há vÿ tÿ ag nÿtĩ, he jé,” he tóg. “Hã to ag vĕsÿrénh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn jagtar fi tÿ ã tũ vin kãn
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Kÿ Jesus tóg kejĕn Topĕ mÿ jãnkamy vin jafã kato nĩ mũ. Kÿ tóg ag tÿ kãki nĕn vin mũ vég mũ sir. Ûn rico ag tóg jãnkamy mág tÿ kãki vin mũ. ⁴² Kÿ ùn jagtar fi tá jun mũ gé, ùn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mũ sir, hã vÿ: 1 centavo, he mũ.

43 Kÿ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prër mũ sir, kÿ tóg ag mÿ: “ve ra ha,” he mũ. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tÿ nén ù tũ fi tóg nĩ, fi mén vÿ hur ter. 44 Kÿ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn rico ag vÿ ãjag tũ ke hã tÿ Topẽ mÿ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tÿ nĩm kãfór han, fi tÿ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

13

*Ag tÿ Topẽ jo ãn kókén ke
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

1 Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ãn tá kãkutẽ mũ sir. Re tá ti mré tĩ ù tóg ti mÿ: “ve ra ha, Senhor,” he mũ. “Pó sĩnvĩ tÿ tóg há nÿtĩ, kÿ tóg sĩ(nvĩ) tãvĩ nÿtĩ, ãn ti,” he tóg, Topẽ jo ãn to.

2 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ã mÿ ãn mág tag ti vigvég mũ?” he mũ. “Kejẽn ù pó tÿ jagnẽ kafãn mãn ke tũ nĩ,” he tóg. “Ag rãnráj kãn ke vẽ,” he tóg Jesus ti.

*Vẽnh jagãgtar to rã
(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)*

3 Kar kÿ Jesus tóg krĩ tÿ Oliveiras ra tĩg kÿ tá nĩ nĩ sir, Topẽ jo ãn kakãm. Kÿ ag tóg ag pin kÿ ti mÿ ke mũ, Pedro, Tiago, João, André ke gé. 4 “Ëg mÿ ti kurã ti tó,” he ag tóg ti mÿ. “Ëg ne ve kÿ ti kurã ki kanhró nÿtĩnh mũ? Kurã tÿ hẽ ki ãg hÿn nén kar tag venh ke mũ?” he ag tóg ti mÿ.

5 Kÿ Jesus tóg ag mÿ kãmén mũ sir. “Ker ù ãjag lograr hé hẽ’,” he tóg. 6 “Cristo vÿ tÿ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ijiji tó kÿ. Û tÿ hẽn ri ke ag tóg tag tónh mũ, kÿ ù tÿ hẽn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mũ,” he tóg. 7 “Vẽnh génh to vême mẽ jé ãjag tóg ke mũ, tag

ki vĕnh gĕnh ke to, kuvar h t vĕnh gĕnh to ke gĕ. To jŭrŭn ke tŭg nŭ h ra. Vĕnh gĕnh enh ke vĕ. H ra kur tŷ ĕgno to h ke vĕ ver;” he tg. ⁸ “Naço ag tŷ jagnĕ kato tĕgtĕnh ke vĕ. P'i krĕm ke ag tŷ p'i ũ krĕm ke ag to jŭnh ke vĕ gĕ. Kŷ ga tŷ ragrag ke tŷ hĕn ri ke han ke vĕ gĕ, ĕm tŷ hĕn ri ke ki. Vĕjĕn tŷ tŭ' henh ke vĕ gĕ. H ra jag jaggtar ke vĕnh ven vĕn vĕ ver;” he tg, Jesus ti.

⁹ “jag kanĕ nŭm nŭ,” he tg. “jag jyvĕn tar han j ag tg ke mŭ, p'i ag, vĕnh kanhrn jaf krĕm. jag mrnmrn j ag tg ke mŭ. jag j prĕr j ag tg ke mŭ, p'i mg tŷ jag ve j, p'i mg kar ti, isugrŭn, jag tŷ p'i ag mŷ inh vŭ tugt j,” he tg. ¹⁰ “Kŷ inh ktŭg ke to h povo kar vŷ inh vŷ sĕr mĕnh ke mŭ,” he tg. ¹¹ “Ag tŷ vh sir jag sigse kŷ, jag gĕ kmŭ j, kŷ jag tŷ nĕn tnh ke mŭ to jykrĕn tŭg nŭ, k jatu' hemnŭ. Ag tŷ jag ki jĕmĕn kŷ jag tg tnh ke mŭ, Topĕ kuprŭg tŷ jag nŭgrĕg ki vŷ mŭ ĕn ti,” he tg. “jag tŷ t tŭ vĕ sir, ti tŷ t vĕ sir;” he tg. ¹² “Ŭ vŷ tg  rĕgre senh ke mŭ, ti ter j, ĕn k,” he tg. “Kŷ ũ panh tg  ksin senh ke mŭ gĕ, ti ter j,” he tg. “Kŷ ũ krĕ ĕn tg  han mŭ fag sigsenh ke mŭ gĕ, fag kgtĕn j,” he tg. ¹³ “Vĕnh kar vŷ tg jag to vŷ knn ke mŭ gĕ, inh jiji tugrŭn,” he tg. “H ra ũ tŷ isovnh ke tŭ (pĕ) ĕn kren ke vĕ;” he tg.

Vĕsŷrĕnh mg ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kŷ Jesus tg ag mŷ: “kejĕn jag tg vh jag tŷ nĕn ũ kamĕg tŷ ĕn venh ke mŭ,” he mŭ, “ĕg kavĕnh mŭ ĕn ti,” he tg. “Topĕ vŷ t tŷ Daniel vŷ ti t ja nŭgtŷ. Ti jĕnh ke tŭ t tg jĕnh mŭ,” he tg. Ŭ tŷ to

ke mũ ên jé ki kanhró nĩ. “Kỹ Judéia ki ke kar ag jé vênh pigjunh mũjêg, pãnónh ra, fag mré hã,” he tóg. ¹⁵ “Ủ tỹ re tá nĩ ên jé kãra rã tũg nĩ, ti ãn ki, ti tũ mãn jé. ¹⁶ Kĩ ù tỹ ã japỹ tá jẽ ên jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé,” he tóg. ¹⁷ “Ủn kufy fag tỹ vêsỹrénh ke vê, kurã ên kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé,” he tóg. ¹⁸ “Topê mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã vênh ven tũ nĩ jé. ¹⁹ Vêsỹrénh tỹ ge ve ja tũ êg nỹtĩ, Topê tỹ êg mundo han jan ki. Kĩ êg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kỹ,” he tóg. ²⁰ “Êg tỹ kurã ki vêsỹrénh ke mũ ên vỹ e nỹtĩnh mũ vê, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topê tỹ ùn kuprêg ja ên ag tigrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ù vỹ kren ke tũ nĩ vê, ag vêsỹrénh ên to,” he tóg.

²¹ “Kỹ ù tỹ ãjag mỹ: ha vé, Cristo vỹ tag kã jẽ nĩ, he mũ ra kri fig tũg nĩ, ti tỹ: tãtã ti jẽ nĩ, he mũ ra,” he tóg. ²² “Ón kỹ Cristo vỹ vênh venven ke mũ, ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag ke gé. Ón kỹ milagre hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hên ri ke ti, ón kỹ Cristo ên ag. Ag tỹ vênh kar krĩn kónãn sór vê, ag tỹ kygnê jé, Topê tỹ ùn kuprêg ja ên ag mré hã, hên ri ke mũn. ²³ Hã vé, sỹ ãjag mỹ tó kãn vê, ti kutênh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Topê kósin kãtĩg mãn ke
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

²⁴ “Hã ra kurã ên kã, vêsỹrénh ên kar kỹ rã vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jêngrê! he mãn ke tũ nĩ gé. ²⁵ Kĩ krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krêm. Êg tỹ kanhkã tá nén vég tũ kar ên vỹ ragrag ke kãn mũ gé. ²⁶ Kĩ vãhã vênh kar vỹ inh kãtére venh ke mũ sir, kanhkã góg jagma, inh jykre tar (pê) nĩn kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. “Inh ve vỹ

kókov (pě) kătĩ mũ,” he tóg. ²⁷ “Kỹ sóg sỹ jěgně jafã ag mỹ: ha mũjěg, henh ke mũ, ag tỹ sỹ ùn kuprěg ja ag vėnhmãn jé, ga kar tá, kanhkã fyr mĩ hã,” he tóg, Jesus ti.

Ka tỹ figueira to comparação
(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸ “Ka tỹ figueira to ki kanhrãn nĩ, to comparação han kỹ,” he tóg. “Ti pẽ tánh kỹ, ti féj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, êkré tygtánh kurã ti. ²⁹ Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kătĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩnh ke mũ ti. ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg kakó tãvĩ tĩ ha, inh kătĩg mãn ke ti,” he tóg. ³⁰ “Sỹ ke há vė, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ûri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venh ke vė, ag kãgter ke to hã,” he tóg. ³¹ “Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus kătĩg mãn ke kurã
(Mt 24.36-44)

³² “Hã ra ù pi(jé) isỹ kurã ki kătĩg mãn ke ki kanhró nĩ, hora ěn ki ke gé,” he tóg. “Topě tỹ jěgně jafã ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé', isỹ tỹ Topě kósin ra,” he tóg. “Ěg jóg mág hã vỹ ã pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutěnh ke mũ ěn ki,” he tóg. ³³ “ãjag kaně vin han nĩ, vėnh rinfig nĩ,” he tóg. “Topě mré vỹ, ãjag tỹ ti kurã ki kagtĩg nỹtĩn kỹ,” he tóg. ³⁴ “Û pasa ri ke vė,” he tóg. “ã tỹ ã ĩn ki kutě kỹ tóg ã camarada ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ, “inh rãnhraj ki,” he tóg. Kỹ tóg ù tỹ jãnkã ki rĩr tĩ ěn mỹ: “ã kaně nĩm han nĩ,” he mũ gé. ³⁵ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag kaně nĩm han nĩ,” he mũ gé,” he tóg. “ãjag pi(jé) ti jun ke ki kanhró nỹtĩ', ĩn tãn ti',” he

tóg. “Hěn ri ke mŭn tóg kutyg ke ra jun mŭ, hěn ri ke mŭn tóg kuty kaju ki jun mŭ, hěn ri ke mŭn tóg galo kyr mŭ ra jun mŭ, hěn ri ke mŭn tóg kusã ki jun mŭ,” he tóg. ³⁶“Věnh ki ěměmnĩ, nŭr tŭg nĩ. Ājag tŷ ijãvãnh tũ ra sóg jun mŭ, vĕsŷmĕr,” he tóg, Jesus ti. ³⁷“Věnh kar mŷ sóg tó mŭ, sŷ ģjag mŷ tó mŭ tag, hã vŷ: vĕnh ki ěměmnĩ, he mŭ,” he tóg, Jesus ti.

14

Ag tŷ Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

¹ Hã ra festa tŷ Páscoa kurã kãtã kurã tãgtũ vĕ sir, pão jĕgja tũ konh ke kãtã. Kŷ Topĕ tũ ki rŷr tĩ ag tóg Jesus vatãnh tá ti se sór mŭ, vĕnh kar tŷ ti se vĕg tũ nĩ jé. Topĕ vĩ to professor mrĕ ag tóg ti se sór mŭ gé, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: “festa tag to mĕ jé ěg tóg ke mŭ ver,” he mŭ. “Ēg tŷ festa kã ti se kŷ vĕnh génh mág hŷn tóg kutĕnh mŭ, ha vemnĩ,” he ag tóg.

Maria fi tŷ Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ēn kã Jesus tóg kejĕn ěmã tŷ Betãnia tá nĩ nĩ, Simão ĩn krĕm, vĕnh kaga tŷ lepra han ja ěn ĩn krĕm. Ti jĕg nĩ ra ũ fi tóg tá jun mŭ, garrafa vyn kŷ. Pó tŷ alabastro tŷ tóg há(r) nĩ, garrafa ti. Ti ki jĕ vŷ tóg tŷ nĕn kar tãg nĩ, hã vŷ: nardo, he mŭ. Nardo pĕ vĕ, kaja e pĕ ti nĩ, ger há ěn ti. Garrafa ěn mranh fi tóg mŭ, kŷ fi tóg ti ki jĕ ěn tŷ Jesus gãnh kri kugjĕg mŭ sir.

⁴ Hã ra ũ tŷ tá nŷtĩ ag kã ũ ag tóg jagnĕ mŷ: “fi tŷ ne jé nĕn kaja e tag kókĕn nĕ?” he mŭ. ⁵ “Ēg tŷ nĕn ger há tag fón ke vĕ vĕ, kaja há to, jãnkamy tŷ hěn ri

ke to,” he ag tóg. “Ëg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin ke vễ
vễ,” he ag tóg. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ sir.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg,” he mũ.
“Ăjag tỹ ne jé fi fe kaj han nễ?” he tóg. “Inh ki fi
krov nĩ, inh jykre ki,” he tóg. ⁷ “Ăjag mré sóg nĩg sĩ
han mũ, jãvo ùn jagãgtar mũ ag vĩ ãjag mré nỹtĩg
mág han tĩ,” he tóg. “Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩmnĩ, ãjag
tỹ ag mỹ nén nĩm ke ti,” he tóg. ⁸ “Ă tỹ nén han ke
mũn han fi tóg huri,” he tóg. “Inh kãn fi tóg huri,
vễnh kej tá inh fón ke to,” he tóg. ⁹ “Ag tỹ vễnh vĩ sér
tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag ti tónh ke mũ
gé, kỹ vễnh kar vĩ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmễnh
mũ sir, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)*

¹⁰ Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topễ tũ ki rĩr
tĩ ag ra, ag mré Jesus jẽnjẽn ke to jykrén jé. Hã ra ù
tỹ 12 (ke) ag kã ù vễ, Judas ti. ¹¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg
ag mỹ sér tĩ sir. “Ă mỹ ãg to jãnkamy vin mũ,” he ag
tóg ti mỹ. Hã kỹ tóg: “inh hỹn hễ ri kenh mũ, ag tỹ
ti kãgmĩ jé?” he mũ, Judas ti.

*Ag tỹ Páscoa ko mũ
(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

¹² Pão jẽgja tũ konh ke kurã ve vễ sir, cordeiro
tãnh ke kurã vễ sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg
Jesus mỹ: “ãg hỹn hễ tá ã mỹ carneiro sĩ tãnh mũ, ãg
tỹ kon jé?” he mũ. ¹³ Kỹ tóg ùn régre ag jẽgnễg mũ, ti
mré mũ tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ẽmã mág ra mũjẽg,”
he mũ. “Tá ãjag tóg ù venh ke mũ, goj vyn kỹ jẽ ù.
Ën nón mũmnĩ,” he tóg. ¹⁴ “Ti tỹ ãn kãra rã kỹ ãn tãn
ẽn mré vĩmnĩ,” he tóg. “Ti mỹ tag tómnĩ,” he tóg. “Ëg

Senhor vỹ ã mỹ vãnh vĩ jẽnẽg mũ, hemnĩ. Ti tỹ ã ãn krẽm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hemnĩ ti mỹ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁵ “Kỹ tóg ãjag mỹ ven ke mũ, kroggrog tỹ kynhmỹ nỹ ãn ti,” he tóg. “Éhé ti nĩ. Tá nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Ēg nĩgia vỹ tá nỹtĩ gé. Tá ěg mỹ han nĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ régre ag mỹ.

¹⁶ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ěmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ, Jesus tỹ ag mỹ nén tó ja ti. Kỹ ag tóg vễjẽn kãn mũ sir, ag tỹ cordeiro ěn ko jé.

¹⁷ Rã pur kar kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jẽg mũ jãvo Jesus tóg ag mỹ: “ãjag kãki ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jẽg mũ ù vễ, ki hã sóg tó mũ,” he tóg. ¹⁹ Kỹ ag tóg fe kaj' he mũ sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó'? Inh mỹ vó'?” he kãn mũ sir. ²⁰ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag kã ù vễ,” he mũ. “Inh mré pão tỹ kã punpun mũ vễ, pénky kãki,” he tóg. “Ēn vễ mỹr,” he tóg. ²¹ “Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vỹ rán kỹ nĩ,” he tóg. “Vãsỹ sóg to rán kỹ nĩ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke ěn mỹ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩn ran há tĩ vễ,” he tóg, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²² Ag jẽg nỹtĩ ra Jesus tóg ěmĩ mãng mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir, ěmĩ to. Kỹ tóg vãnh kã kugpãn kỹ ag mỹ vãnh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. “Inh hã vễ,” he tóg, ěmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tỹ ki jẽn kỹ. To tóg Topẽ mré vĩ mũ gé sir, kỹ tóg ùn pir mỹ ven', ven', he mũ sir. Kỹ ag tóg kãmẽ kãn mũ sir.

24 Kÿ tóg ag mÿ: “inh kyvénh hã vë,” he mÿ. “Vënh kar jagÿ tóg inh ki kãkutënh ke mÿ, inh kyvénh ti,” he tóg. “Topë vÿ vënh kar to há nÿ sór mÿ, inh kyvénh tigrÿn,” he tóg. 25 “Ha mē,” he tóg. “Inh pí(jé) vinho kron mãn ha'. Kejën sóg kron mãn ke mÿ, Topë tÿ tÿ ãg pã'i nÿ ãn kã sóg kron mãn mÿ,” he tóg.

26 Ag jën kar kÿ ag tóg Topë mÿ jãn mÿ sir. Jãn kar kÿ ag tóg sir krÿ tÿ Oliveiras ra mÿ mÿ.

Jesus tÿ Pedro mÿ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

27 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag kar vÿ inh ré kÿ mÿ kãn ke mÿ,” he mÿ. “Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, hã mē. “Û tÿ carneiro ki rÿr tÿ ãn tãnh jé sóg ke mÿ, kÿ ti mēg vÿ krig ke kãn ke mÿ,” he tóg, iso, Topë ti, ti vÿ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mÿ. 28 Hã ra sóg iser kar kÿ rÿr mãn ke mÿ. ãn kã sóg ãjag jo tÿnh ke mÿ, ga tÿ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

29 Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “ag kar tÿ ã ré kÿ mÿ mÿ ra isóg ã ré kÿ tÿg ke tÿ nÿ,” he mÿ, Pedro ti. 30 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ha vé,” he mÿ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtÿg sóg nÿ, he tãgtÿ han ke mÿ, galo kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mÿ,” he tóg.

31 Hã ra Pedro tóg vÿ tar han. “Sÿ ã mré ter ke mÿ ra sóg ã to: ti ki kagtÿg sóg nÿ, henh ke tÿ pē nÿ,” he tóg, Pedro ti. Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg hã tó kãn mÿ gé sir.

Getsêmani tá

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Kÿ ag tóg ka kré ra mÿ mÿ sir. Ka kré ãn jÿjin hã vÿ: Getsêmani, he mÿ. Kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag

mỹ: “nĩgnĩ ra ver, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topẽ mré vémén ke vễ,” he tóg, Jesus ti. ³³ Kĩ tóg Pedro, Tiago, João ag mỹ: “inh mré kãmũ jẽg,” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ e tĩ sir, jũrũn ke tóg mũ sir, Jesus ti. ³⁴ Kĩ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ inh fe kaj tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he tóg. ³⁵ Kĩ tóg tũg sĩ han mãn kỹ mũg ke mũ, ga kri nỹ tóg mũ sir. A jóg mré tóg vĩ mũ sir, “isỹ hẽn ri ke mũn nén venh ke mũ ẽn vэг tũ nĩ jé, hora ẽn ki,” he tóg. ³⁶ Kĩ tóg: “Aba', panh',” he mũ. “Nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tỹ tũg' hemnĩ,” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ, ã tỹ nén han ke mũ ẽn hã han nĩ,” he tóg. ³⁷ Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kỹ tóg Pedro mỹ: “Simão, ã mỹ nũr'?” he mũ, “ã mỹ hora pir hã ki nũr tũ kórég?” he tóg ti mỹ. ³⁸ “Nũr tũg nĩ,” he tóg. “Topẽ mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vễ vễ, hã ra ãjag tóg krój nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg.

³⁹ Kĩ tóg tũg mãn mũ sir, Topẽ mỹ tó mãn jé. Ti vĩ ẽn hã tó mãn tóg mũ. ⁴⁰ Kĩ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩ, ag kanẽ krój nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ag tỹ ti mỹ vĩnh ke ẽn tóg tũ tĩ. ⁴¹ Kĩ tóg tá jun tãgtũ han mãn mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ', vènhkán ja ãjag tóg nĩ,” he mũ. “Gen kỹ,” he tóg. “Pétẽm ti huri, hora ti,” he tóg. “Ủ tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ ag tỹ isenh ke nẽ ha,” he tóg. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. ⁴² “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Ủ tỹ ag mỹ inh ven mũ tóg jun ke kãtĩg ha,” he tóg.

*Ag tÿ Jesus se**(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)*

⁴³ Jesus tÿ ver tÿ vēmén jê ra Judas tóg vēsÿmér jun mÿ sir. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù vê, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmÿ mÿ gé. Rógro génh kÿ ag kãmÿ mÿ, ka kykyv génh kÿ ke gé. Topê tÿ ki rÿr tÿ ag pã'i ag vÿ ag jëgnê, Topê vÿ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ⁴⁴ Judas ên, ù tÿ ag mÿ Jesus ven mÿ ên vÿ ag mÿ vënh jykre nÿm ja nÿ. “Sÿ ùn ki nhun ke mÿ ên hã semnÿ. Ên hã pére mÿmnÿ,” he ja tóg nÿ, Judas ti. ⁴⁵ Æ tÿ tá jun kÿ tóg vēsÿmér Jesus to grën ke kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mÿ sir, Judas ti, ón kÿ.

⁴⁶ Kÿ ag tóg ti kãgmÿ kÿ ti ség mÿ sir. ⁴⁷ Jesus mré tÿ tÿ ù tóg rógro kunÿnh kÿ polícia ù nÿgrêg kym mÿ sir. Topê tÿ ki rÿr tÿ to pã'i mág camarada vê, ti tÿ ùn nÿgrêg kym mÿ ên ti.

⁴⁸ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kãmÿ mÿ,” he mÿ, “ka kykyv génh kÿ ke gé” he tóg. “Inh pi(jé) tÿ bandido nÿ,” he tóg. ⁴⁹ “Kurã kar ki sóg ãjag mré jê ja nÿgtÿ, mÿr, Topê jo ïn krêm,” he tóg. “Vënh kanhrãn kÿ isóg tá nÿ ja nÿgtÿ, hã ra ãjag tóg tá iség tÿ nÿ vê mÿr,” he tóg. “Hã ra vãsÿ iso nén rán kÿ nÿ ên ki kenh ke hÿn,” he tóg.

⁵⁰ Kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti ré kÿ pétê kãn mÿ, vënh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

⁵¹ Hã ra kyrÿ ù tóg ti nón tÿ mÿ. Vënh kãtor tãvÿ ti nÿ. Ti kãgmÿ ag tóg mÿ gé. ⁵² Hã ra tóg kamêg kÿ ã kur ré kÿ vënhvãg mÿ, ti kator ra.

*Pã'i tÿ Jesus mré vÿ**(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)*

⁵³ Kÿ ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mÿ. Tĩ ãn tá ag tóg vẽnhmãn kãn kÿ nÿtĩ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topê ví to professor ag mré hã.

⁵⁴ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kÿ tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn vãso ra rã mũ gé. Kÿ tóg polícia ag mré pĩ to tón nĩ nĩ, Pedro ti.

⁵⁵ Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, ù tÿ ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ ên. Tĩ vĩ tugrĩn ag tóg Jesus ti tén sór mũ. Hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ. Vẽnh jyvẽn tĩ kar ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ gé. ⁵⁶ Û tÿ hẽn ri ke ag tóg ón kÿ Jesus jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mÿ ki krov tũ pẽ nĩ sir, ag tÿ vẽnh jykre ù tó', vẽnh jykre ù tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kÿ ù ag tóg vãhã jëgÿg kÿ nÿtĩn kÿ (ag tóg) ón kÿ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir. ⁵⁸ “Tĩ tÿ tó mẽ êg,” he ag tóg. “Topê jo ãn tag kókén jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ, vẽnh nĩgé tÿ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki ù han mãn ke mũ, êg tÿ êg nĩgé tÿ han vãn ãn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus to. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mÿ ki krov tũ nĩ, ti jykre kórég ên vég tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jëgně kÿ (tóg) ag kaju kã jẽ mũ sir. “Ã tÿ nén ù tónh ke mũ mÿ ã mÿ tũ?” he tóg mũ. “Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé!” he tóg, Jesus mÿ. ⁶¹ Hã ra tóg hun ke mũ, nén ù tó tũ tóg nĩ. Kÿ pã'i mág ên tóg ti mÿ ke mãn mũ. “Ã mÿ tÿ Cristo nĩ?” he tóg, “êg tÿ ù to: há ti nĩ, he mũ ãn kósín mÿ tÿ ã nĩ? ã mÿ tÿ Topê kósín nĩ?” he tóg.

⁶² Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “hỹ, inh hã vễ,” he mũ. “Ëprã ke fi kósın ãn vỹ tỹ inh nĩ. Inh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Ủ tỹ nén kar han mũ ãn pẽgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kanhkã góg kãmĩ sóg kátérenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kĩ pã'i mág ãn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kỹ. Kỹ tóg: “ũ tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ ãg nĩ ha,” he mũ. ⁶⁴ “Ti tỹ Topẽ kato vĩ kónãn ja ãn mẽ ãg huri,” he tóg. “Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg.

“Ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tigrĩn,” he ag tóg, ag kar ãn.

⁶⁵ Kỹ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kỹ ag tóg ti tãnh kỹ ti mỹ: “ũ nỹ ã tãnh?” he mũ. Kar kỹ polícia ag tóg ti tãnh mũ gé sir, ti kakã ki.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra Pedro tóg ãn vãso kã nĩ nĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn ãn tá. Hã ra pã'i ãn camarada fag vỹ tá nỹtĩ gé, kỹ fag kã ùn pir fi tóg Pedro to kãtĩ mũ. ⁶⁷ Kỹ fi tóg ti vэг mũ sir, ti tỹ pĩ to tón nĩ ra. Kỹ fi tóg ti tugnỹm kỹ ti mỹ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé,” he mũ, “Nazaré tá ke ãn mré,” he fi tóg ti mỹ.

⁶⁸ Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ã tỹ ne tó nẽ?” he tóg. Kỹ tóg ãn jãnkã ra tĩ mũ sir, ãn kãra rã jé. Hã ra galo tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti vэг mũ gé. Kỹ fi tóg tá nỹtĩ ag mỹ ke mãn mũ sir. “Tá jẽ ãn tóg tỹ ag kã ù jẽ gé,” he fi tóg, Pedro to.

⁷⁰ Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. Kar kỹ tá nỹtĩ ag tóg Pedro mỹ ke mãn mũ. “Ã hỹn tỹ ag kã ù nĩ,” he

ag tóg ti mý. “Tý ã Galiléia tá ke nĩ mýr,” he ag tóg. “Á vĩ vỹ tá ke ag vĩ ri ke nĩ,” he ag tóg.

⁷¹ Hã ra Pedro tóg ag mý: “ãjag tý nén tó mũ ãn ki kagtĩg sóg nĩ mýr,” he mũ. “Inh ón mũ ra Topẽ tóg inh vóg kónãn ke mũ vẽ, hã kỹ sóg ón ke tũ pé nĩ,” he tóg.

⁷² Hã ra vêsỹmér galo tóg kyr mãn mũ. Kỹ Pedro tóg Jesus vĩ to jykrén mũ sir, Jesus tý ti mý nén tó ja ãn to, hã vỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han to hã,” he mũ. Tag mĩ êkrén kũ tóg vãnh péju kũ nĩ kũ fỹ nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã tóg ti mý e tĩ.

15

Pilatos tý Jesus mré vĩ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tý vaj kũ ag tóg kusã ki Jesus ti jykrén mũ jagnẽ mré, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã ke gé, vãnh jyvẽn tĩ kar ãn ag. Kũ ag tóg Jesus mrĩnh kũ ti pére mũ mũ, Pilatos mý ti fẽg jé. ² Kũ Pilatos tóg ti mý: “ã mý tý Judeu ag pã'i nĩ'?” he mũ. Kũ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ tý hẽn ri ke han mũ sir. ⁴ Kũ Pilatos tóg ti mý ke mãn mũ. “Mý ã tý ag mý nén ù tó jãvãnh,” he tóg. “Ha mẽ, ã to ag tóg vĩ kónãn mág kũ nỹtĩ,” he tóg, Pilatos ti. ⁵ Hã ra Jesus tóg vĩ mãn tũ nĩ, kũ tóg Pilatos mý e tĩ sir.

Ag tý Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

⁶ Hã ra Pilatos tóg ag mÿ Vëse ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festa tÿ Páscoa kar ki. Ti jykre vë. Ag tÿ ù to vĩ mÿ ãn kavãg tóg tĩ. ⁷ Hã ra ù tóg se kÿ nĩ, ti jijin hã vÿ: Barrabás, he mÿ. Vënh génh kutëm ti ag mré tóg se kÿ jë nĩ, vënh génh kÿ ag tóg ù tén ja nĩ, hã kÿ ag tóg níngfénh kÿ nÿtĩ. ⁸ Kÿ vënh kar ãn ag tóg Pilatos to mÿ mÿ sir, ti mÿ: “ëg mÿ ã tÿ nén han tĩ ãn han nĩ,” he jé.

⁹ Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “mÿ ãjag mÿ sÿ Judeu ag pã'i kyvãn há?” he mÿ. ¹⁰ Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg véké Jesus to jũ nÿtĩ, hã kÿ ag tóg nén (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatos tóg ki kanhró nĩ, hã kÿ tóg ti kavãn sór mÿ. ¹¹ Hã ra Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vënh kar ag krĩn ja nĩ, ag tÿ Pilatos mÿ: “Barrabás hã kava ra,” he jé.

¹² Kÿ Pilatos tóg ag mÿ ke mãn mÿ. “Kÿ sóg ti tÿ hë ri kenh mÿ, ãjag tÿ ù to: Judeu ag pã'i, he mÿ ãn tÿ?” he tóg. ¹³ Kÿ ag tóg prënrënr mÿ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mÿ sir, prënrënr kÿ.

¹⁴ Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “e ri ken kÿ?” he mÿ. “Ti kórég tÿ ne han ti?” he tóg ag mÿ. Hã ra ag tóg prër mãn', prër mãn' he mÿ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg, prënrënr kÿ.

¹⁵ Kÿ Pilatos tóg ag mÿ hã han sór mÿ sir, kÿ tóg ag mÿ Barrabás kyvãg mÿ sir. Jesus mrãnmrãn tóg mÿ sir, mrãn ke jafã tÿ, kÿ tóg ag mÿ ti fëg mÿ sir, ag tÿ ka to ti sa jé.

Soldado ag tÿ Jesus vóg kónãn
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Kÿ soldado ag tóg pã'i mág ãn kãra Jesus pére mÿ mÿ sir, ag vënh jyvën jafã ãn kãra. Kÿ ag tóg soldado kar ag jé prër mÿ sir. ¹⁷ Ti kri ag tóg kur

fón mũ, kur kusũg tỹ. Sónh pirĩn kỹ ag tóg ti krĩ tógfĩg mũ sir. ¹⁸ Kỹ ag tóg ti mỹ: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ sir, ti nyg kỹ. ¹⁹ Kỹ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mũ mrãnmrãn mũ sir, ti to ag tóg sugsgũ mũ sir, kỹ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón kỹ ti to: “Senhor,” hen kỹ. ²⁰ Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kunũg mũ, kur kusũg ên ti. Kỹ ag tóg ti kur pẽ tỹ ti kãra rãg mũ sir. Kỹ ag tóg ti pẽre mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé.

Jesus tỹ cruz to sa

(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ù tóg vãn h kãtã kãtĩ mũ, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Alexandre panh vễ, Rufo panh vễ gé. Ti tỹ mũ mũ ra ag tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé.

²² Kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir ti mré. Gólgota to ken hã vễ, hã vỹ: vễnh krĩ kuka, he mũ êg vĩ ki. ²³ Kỹ ag tóg ti mỹ vinho ven mũ, Jesus mỹ, ka tỹ mirra jẽnjo grór mré hã, hã ra tóg kron jãvãn nĩ, vễnh kagta ti. ²⁴ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mỹ vễnh kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag.

²⁵ Kusã ki 9 hora vễ sir, kỹ tóg cruz to ti sãg mũ. ²⁶ Ag tỹ nén tỹ kato vĩ tóg rãn kỹ nĩ, hã vỹ: “Judeu ag pã'i tỹ rei vễ,” he mũ. Ti kri tóg sa, vễnh rãn ti. Ti tỹ nẽnĩ vễsỹ pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. ²⁷ Ti kóm ag tóg ùn rẻgre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. ù vỹ ti pẻgia tá sa, jó ù vỹ ti jakãnh tá sa. ²⁸ Hã kỹ tóg nén tỹ ã to rãn kỹ nĩ ên vễ, hã vỹ: “ag mỹ tóg tỹ ùn jykre pãno ag mré ke nĩ,” he mũ, Topẽ vĩ rãn ki. Hã ra tóg ge nĩ.

²⁹ KỸ ù tỹ mĩ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn he kỹ. “Ó,” he ag tóg mỹ. “ã hã ne tóg: Topẽ jo ãn kókén jé sóg ke mũ, he gé’,” he ag tóg. “Kurã tágtũ ki sóg ù han mũ, he ã tóg mũ gé’,” he ag tóg. ³⁰ “Vẽnh kren han ra kema'. Cruz to kãtére kema’,” he ag tóg ti mỹ.

³¹ Ge ag tóg mũ gé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag mré. Ti nyg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vẽn hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ³² “Cristo jé cruz to kãtére kema', Judeu ag pã'i ti', ãg tỹ ve jé, ãg tỹ ti vĩ kri nĩm jé,” he ag tóg. Kỹ bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ãn ag tóg ti nyg mũ gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Rã tỹ ãg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kỹ kuty ãn tóg hora tágtũ tũg mũ. ³⁴ 3 hora ki Jesus tóg prẽr mũ sir, jamã hár(a), kỹ tóg: “Eloí, Eloí, lemá sabactani?” he mũ. ãg vĩ ki ãg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?” he mũ.

³⁵ Kỹ tá nỹtĩ ù ag tóg jẽmẽ kỹ (ag tóg) jagnẽ mỹ: “ha vé, Elias jé tóg prẽr mũ,” he mũ. ³⁶ Kỹ ù tóg vẽn hvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé. “Toreg’,” he tóg. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩ mũ, ti kãtérem jé,” he tóg.

³⁷ Hã ra Jesus tóg prẽr mág (pẽ) han kỹ hun ke mũ sir. ³⁸ Hã ra Topẽ jo ãn krẽm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir.

³⁹ Hã ra capitão tóg ti vég jẽ nĩ. Ti prẽr mẽg tóg mũ, ti tỹ hun ke ãn mẽg tóg mũ, kỹ tóg: “vẽnh vĩ há ja vẽ,” he mũ. “Topẽ kósın ja vẽ” he tóg.

⁴⁰ Kỹ ãn tỹtá fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti vég nỹtĩ nĩ. Fag kã ã fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kỹ ã fi tóg tỹ Salomé fi nĩ gé, kỹ ã fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago sĩ mỹnh tag fi.

⁴¹ ãn tỹtá ãn fag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ, ti tỹ Galiléia mĩ tĩ mũn kỹ. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kỹ ãn tỹtá tỹ hẽn ri ke fag tóg ti ve kỹ nỹtĩ gé, ti tỹ cruz to sa kỹ, ti mré Jerusalém ra mũ ja ãn fag.

Ag tỹ vẽnh kej tá ti fi

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁴² Rãké tóg nỹ ha, nén kar han jé kurã vẽ sir, hã vỹ: vẽnhkán ke jo kurã ãn, he mũ. ⁴³ Hã ki Arimatéia tá José tóg Pilatos mỹ ke mũ, ti tỹ ti mỹ Jesus fár fi jé. Arimatéia tá José tóg tỹ vẽnh jyvẽn tĩ ag kã ã nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. ãn hã vỹ tóg mũmẽg vãn h kỹ Pilatos mỹ Jesus fár to vĩ mũ.

⁴⁴ Kỹ Pilatos tóg: “kỹ ti mỹ ter huri’?” he mũ. Kỹ tóg capitão jé prẽr kỹ ti mỹ: “ti mỹ ter huri’?” he mũ, “mỹ vãsỹ?” he tóg.

⁴⁵ Kỹ capitão tóg: “hỹ,” he mũ. “Ter ti huri,” he tóg. Kỹ Pilatos tóg José mỹ Jesus fár ti fig mũ sir.

⁴⁶ Kỹ tóg sir kur kupri kym mũ, ãn há tãvĩ. Kỹ tóg Jesus kátérem mũ. Kur ãn tỹ tóg ti pãg mũ. Kỹ tóg vẽnh kej kátá ti finh tĩ mũ sir, pãró nor kãkã. ag tỹ pãró nor han ja kãkã. Kỹ tóg pó tỹ nĩfẽn h mũ sir, ti jy. ⁴⁷ Hã ra Maria Madalena fi tóg vég mũ sir, ag tỹ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mỹnh fi.

16

Jesus rĩr mǎn

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

¹ Věnhkán ke kurã tũg kũ Maria Madalena fi tóg nén ger há mǎg mũ, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago mǎnh ěn fi. Fag tũ ti fár ger há han sór vĕ. ² Kũ semana kurã ve ki fag tóg kusã (pĕ) ki ti kej ra mũ mũ, rã tũ jun ke kũ sa ra. ³ Mũn kũ fag tóg jagnĕ mũ: “ũ nũ hũn ěg mũ ti kej ti nón mũ', tá', pó tũ nĩfe ěn ti'?” he mũ. ⁴ Hã ra fag tóg vĕnh jo vég mũ, ti kej tá, hã ra tóg nor nũ nĩ, pó mág ěn tóg tĩn kũ nĩ nĩ sir.

⁵ Tá junjun kũ fag tóg ti kej kãra ge mũ sir, kũ fag tóg kátá kyrũ vég mũ, hã ra tóg ti nũgja pĕgja tá nĩ nĩ, kur kupri tu kũ. Kũ tóg fag mũ e tĩ, mũr, ha mĕ. ⁶ Kũ kyrũ ěn tóg fag mũ: “vĕnhmũ' he tũg,” he mũ. “Ājag hũn Jesus jãvãnh mũ, Nazaré tá ke ti,” he tóg, “ag tũ cruz to ũn sãg mũ ěn ti,” he tóg. “Rĩr ti jĕ nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha,” he tóg. “Ag tũ ti fi ja hã vĕ ha,” he tóg. ⁷ “Kur Pedro mũ tónh mũ jĕg, ti mré mũ tĩ kar ag mũ ke gé,” he tóg. “Ag mũ: ājag jãmĩ tóg tĩg mũ nĕji, hemnĩ, Galiléia ra, hemnĩ. Tá ājag ti venh mũ, hã kũ tóg ājag mũ to ja nĩ, hemnĩ,” he tóg, fag mũ, kyrũ ti.

⁸ Kũ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kũ pa mũ. Pĕtĕ fag tóg sir mũ mũ, fag mũ e tĩn kũ, fag tũ jũrũn ke kũ. Kũ fag pi(jé) ũ mũ nén ũ tó mũ mũr', fag kanĕ jur kũ.

Maria Madalena fi tũ ti ve

(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

⁹ Jesus tũ kusã ki rĩr mǎn kũ, ti tũ semana ki kurã ve ěn ki rĩr mǎn kũ tóg Maria Madalena fi mũ vĕnh

ven vén mũ, ti tỹ ùn ki vễjagrẽ kórég tỹ 7 (ke) pan ja ên fi mỹ. ¹⁰ Kỹ fi tóg tĩ mũ, ti mré nỹtĩ ag mỹ tó jé, ag fe kaj nỹtĩn kỹ, ag kygfỹ' hen kỹ. ¹¹ Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tỹ ag mỹ kãmén mũ ra, ti tỹ rĩr nĩ ên ti, fi tỹ ã tỹ ti ve ja ên kãmén mũ ra.

*Ûn régre ag tỹ ti ve
(Lc 24.13-35)*

¹² Kar kỹ tóg ùn régre ag mỹ vễnh ven mũ gé sir. Ag mỹ tóg vễsỹ ùn kỹ tĩ nĩ. Ag mũ ra ag tóg êpřy kri ti vég mũ. ¹³ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke kỹ (ag tóg) ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ tó mũ gé sir, Jesus mré mũ tũ ù ag mỹ, hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

*Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vễnh ven
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)*

¹⁴ Vãhã tóg ù tỹ 11 (ke) ag mỹ vễnh ven mũ gé, ag pin kỹ, ag jềg nỹtĩ ra. Kỹ tóg ag mỹ vĩ tar han mũ, ag tỹ kri nĩm jãvãnh nỹtĩn kỹ, ag tỹ to jykrén tũ nỹtĩn kỹ. “Ãjag hã ne tóg ù tỹ inh vég mũ ên fi vĩ kri fi ja tũ nĩ', ù tỹ inh vég mũ ên ag vĩ kri nĩm ja tũ ãjag nĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ inh rĩr mãn vég mũ ra ãjag tóg kri fi ja tũ nĩ,” he tóg. ¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ga kri mũ kỹ êmã kar mĩ vễnh vĩ sér kãmén nĩ, Topê tỹ há(r) ag kar mỹ,” he mũ. ¹⁶ “Û tỹ ãjag vĩ kri fig mũ ên ag vĩ krenkren ke mũ, ù tỹ inh ki ge kỹ kygpe kỹ nỹtĩ ên ag vĩ krenkren ke mũ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ kri fig tũ ên vĩ kren ke tũ nĩ, ù tỹ inh ki rã tũ ên vĩ kren ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁷ “Û tỹ inh ki ge mũ ên ag vĩ milagre venh ke mũ inhhã,” he tóg. “Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ. Vễnh jagrẽ kórég pan jé ag tóg ke mũ, ijkre tỹ,” he tóg. “Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg. ¹⁸ “Ag tỹ kejễn pỹn kãgmĩg mũ ra, ag tỹ

kejẽn veneno kron mũ ra tóg ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kaga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã jóg ra tĩg

(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mẽ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tãpry mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pẽgja tá nĩ mũ. ²⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, êmã kar mũ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, vẽn vĩ sér ẽn ti, kỹ ẽg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg vẽn kar tỹ nén han vãn ẽn hyn han mũ. Hã vẽ.

Topẽ vĩ rá
New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc